

BATI'DA HZ. MUHAMMED ALGISI -Karen Armstrong Örneği-*

PERCEPTION OF HZ. MUHAMMED IN WESTERN -Example of Karen Armstrong-

İhsan ARSLAN**, Muhammet Ali KESTİOĞLU***

ÖZ: Batı dünyası asırlardır mücadele verdiği İslam dünyası ile hem savaş meydanlarında hem de fikri alanda mücadele içinde bulunmuştur. Haçlı Seferleriyle İslam beldelerini ele geçirmeye çalışan Batılılar, aynı zamanda Hz. Peygamber (s.a.v) üzerinden İslam dinini yıpratmaya ve kendi dinlerinin üstün olduğu imajını vermeye çalışmışlardır. Bu seferlerin askeri ve siyasi yönden başarısızlığa uğramasından bu yana özellikle Hz. Peygamber'e yönelik fikri saldırılar artarak devam etmiş, böylece onun üzerinden İslam ve Müslümanlar karalanmak istenmiştir. Buna rağmen son yıllarda (özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren) bazı müsteşrikler daha ılımlı ve İslam Tarihi kaynaklarına uygun eserler vermeye başlamışlardır. İşte bu oryantalistlerden biri de Karen Armstrong'tur. Armstrong, Batılı bir yazar olmasına rağmen Hz. Peygamber'in hayatına ilgi duymuş, onu objektif bir bakış açısıyla ele almaya çalışmış ve gerektiği yerlerde Batı zihniyetini onun hakkındaki mesnetsiz ve insafsız fikirleri nedeniyle eleştirmiştir. Armstrong, Hz. Muhammed'in beşerî yönünden ve barışçı yapısından oldukça etkilenmiştir. Onun Mekke gibi kaotik bir atmosfere sahip şehirde ortaya çıkmasına rağmen -zorunlu yaptığı savaşlar dışında- işlevsel bir barış politikası ortaya koyarak o toplumu kuşattığını ifade etmeye çalışmıştır.

Anahtar sözcükler: Armstrong, Oryantalizm, Hz. Muhammed, İslam, Batı.

ABSTRACT: Western world has struggled both mental area and war area with islamic world for centuries. Westerns who wanted to gain islamic places with the Crusaders excursion tried to wear out Islam belief on Holiness Prophet. Also they tried to surpass their beliefs. Since these military and political excursion failed, especially mental attacks to Holiness Prophet have continued by getting more and more, so Islam and Muslims are asked to defamation. However in recent years (especially since the second half of twentieth century) some orientalist started to write productions which are suitable to Islam Historic sources and more soft-shelled. Already one of these orientalist is Karen Armstrong. Although Armstrong is a western writer, she is interested in Holiness Prophet's life, she tried to deal with him an objective perspective and when necessary she criticised Western mentality because of their baseless and relentless thoughts. Armstrong was impressed quitely from Muhammad's humanity sence and peaceful structure. As he came up in a fighter and complicated city such as Mecca, he attempted to indicate bringing the community to heel with applying peace politics.

Keywords: Armstrong, Orientalism, Holiness Muhammad, Islam, West.

*Bu makale "*Karen Armstrong'un Siyer ve İslam Tarihine Bakışı*" adlı yüksek lisans tezimizden yararlanılarak oluşturulmuştur (RTEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü-Rize. 2011).

**Yrd. Doç. Dr. RTEÜ. İlahiyat Fakültesi, Rize-Türkiye, ihsanarslan70@hotmail.com

***Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Erzurum-Türkiye, mkestioglu@hotmail.com

1. GİRİŞ

Batı dünyası rakip din olarak gördüğü İslâm'a, onun temel unsurlarından biri olan Hz. Peygamber'e asırlarca ön yargıyla yaklaşarak, O'nu araştırma ve inceleme zahmetinden kaçınmıştır. İslâm'a karşı yapılan fikri saldırıların çoğu Hz. Peygamber üzerinden olmuştur. Herhangi bir insana yakıştırılmayacak ifadeler bu dinin kurucusu hakkında kullanılmıştır. Bu söylemlerden beslenen Haçlı Seferleriyle Müslümanlar hem fikrî, hem de askerî açıdan baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla pratik saldırıların şekillenmesi için teorik zemin hazırlayan oryantalistlerin çalışmaları daha anlamlı ve dikkate şayan hale gelmiştir.

Oryantalizm, Doğu Bilimi, Doğu Dünyası Bilimi ya da Şark ilmi demektir. Bu bilim dalı genel anlamıyla, Yakın, Orta ve Uzak Doğu'yu, dili, edebiyatı, uygarlığı ve dinleriyle bir bütün olarak incelemeye çalışan Batılı ilim dalı için kullanılan bir isimdir. Oryantalist ise bu bilimle uğraşan bilim insanı demektir (Zakzuk, 2006, s. 23-24; Said, 1993, s. 13).

Watt'a göre, Haçlı Seferlerinin başladığı 1100'lü yıllarda Batı Avrupa'da İslâmiyet hakkında hemen hemen hiç doğru bilginin olmaması ve birçok yanlış anlayışın mevcut olması, İslâm'a dönük bilimsel ilginin artmasını sağlamıştır (Watt, 1992, s. 413). Ortaçağ Avrupa'sında görülmüş olan bu bilimsel ilginin amacı da Hristiyanlığı geliştirmek Müslümanlığı zayıflatmak düşüncesidir. Bu ilgiyi, oryantalizmin doğmasına etki eden dini faaliyet olarak görebiliriz (Bayraktar, 2004, s. 21, 25). Hem bilgi eksikliği ve zihniyet farklılığı (Hourani, 1996, s. 85-86), hem de kısa zaman içinde tarihte bir eşine daha rastlanmayacak büyüklükte fetihlerin gerçekleşmesi, Hristiyan Batının sadece Müslüman fâtihlere değil, onların hareket noktalarını besleyen inançlarına da saldırıyı beraberinde getirmiştir (Kara, 2005, s. 148-149).

Avrupa, Haçlı seferleri sırasında İslâm medeniyetinin hayat tarzı, şehirleri, yolları, güvenlik sistemi, tarımı, bağ-bahçeleri, teknolojisi, bilimi ve idari yapısı gibi konularda ilk defa doğrudan müşahedeye dayalı bilgiye ulaşmıştır (Sarıçam-Erşahin, 2007, s. 7). Bu müşahededen sonra Doğu'nun üstün vasıflarıyla karşılaşan Batılılar, teknik olarak geri kalmışlıklarını dinî düzlemde tolere etmeye çalışmışlardır. Bu üstünlük kurma düşüncesi sebebiyle Avrupalıların İslâmiyet hakkındaki düşünceleri çarpıtılmış İslâm imajının tahakkümünde kalmış, Müslümanlara karşı duyulan kin ve düşmanlık Haçlı seferleriyle doruğa ulaşmıştır (Kara, 2005, s. 149). Ancak Haçlı seferleri, İslâm kültürünün yok edilmesini bir sevap ve Tanrı'nın hoşuna gidecek bir iş sayan fanatik gruplarca yöneltildiğinden olumlu ve kalıcı bir etki yapmaktan uzak kalmıştır (Bebel, 2011, s. 89). Bu seferlerin askerî ve siyasî yönden hezimetle sona ermesinden bu yana Batılılar, İslâmiyet'ten farklı şekillerde intikam alma fikrinden bir an olsun vazgeçmemiştir (Sibai, 1993, s. 95).

Ortaçağ Hristiyan yazarları, yani ilk oryantalistler, Haçlı savaşlarında Müslümanları karalamak amacıyla İslâm dini ve onun Peygamberi hakkında iftira ve kötülemeyi esas alan bir yaklaşım benimsemişlerdir. Hz. Muhammed'i Mekke'nin putlarından biri, bir kabilenin tanrısı, şeytanın cisimleşmiş şekli veya pek çok evlilik yapmış şehvet düşkünü biri olarak tanıtmışlardır. Yine onlara göre, eşi Hz. Hatice'nin de Onunla evlenmeden önce şato, şehir ve köylere sahip bir baron gibi çok zengin olduğundan ve Hz. Muhammed'in onun yanında çalıştığından söz etmişlerdir (Hakyemez, 2006, s. 166). Hatta İtalyan şair Dante Alighieri (1265-1321), İlahi Komedy (The Divine Comedy) adlı eserinde Hz. Peygamber ve Hz. Ali'yi cehennem en alt tabakasında azap çekiyor halde tasvir etmiştir (Palacios, 1968, s. 103; Görgün, 2005, XXX, s. 476). Dolayısıyla oryantalistlerin İslâm konusundaki çalışmaları, onu anlamak için değil, gözden düşürmek için olmuştur (Hüseyin, Olsen ve Kureşi, 1989, s. 18).

Schimmel'e göre, 18. yüzyıldan itibaren Hz. Muhammed Batı'da ciddi olarak araştırılmaya başlanmış, her ne kadar kendisine "müşriklerin başı" sıfatı verilmişse de bazı aydınlanma düşünürleri onu akla dayanan bir dinin temsilcisi olarak görmüşlerdir. 19. yüzyıldan itibaren Arapça kaynak eserler ilmi olarak incelenmeye başlanmıştır. Ancak o

dönemde yazılan biyografilerin ön yargılarla dolu olması nedeniyle Hz. Muhammed'e biçilen rol, asla bir mü'minin Hz. Peygamber'e bakışı gibi olmamıştır (Schimmel, 2007, s. 15).

İslâm tarihi çalışmalarında umumiyetle Müslüman tarihçilerin bakışı ve Oryantalistlerin bakışı olmak üzere iki temel görüş söz konusudur (Ağarı, 2006, s. 417). Oryantalistler tamamen Batılı kavramlara göre ve İslâm tarihini göz ardı eden bir tarih anlayışı meydana getirmişlerdir (Asaf, 1989, s. 25). Bu tek yönlü tavır tarih ilminin Avrupa merkezli işlerlik kazanmasını amaç edinmiştir. Nitekim Oryantalistler bu amaçla kongreler tertip etmişlerdir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'na kadar olan süreçte oryantalizm, kolonicilik ve sömürgecilikle beraber yürütülmeye çalışılmıştır (Davutoğlu, 2003, s. 28).

19. yüzyılın ortalarındaki emperyalist tutum Avrupa ülkelerinin Doğu'ya bakışlarına tesir etmiştir. Böyle olunca, sömürgeci siyasetçiler, maksatlarına hizmet etmeleri için bazı oryantalistlerden istifade etmişlerdir. Örneğin Hollandalı Snouck Hurgronje, Rus Barthold, Alman H. Becker gibi isimler bu tür oryantalistlerden olmuşlardır. Keza Fransa ve İngiltere'de bir kısım oryantalistler Dışişleri Bakanlıklarında danışman olarak görev yapmışlardır. Görünüşte dinî, arka planında ise emperyalizmin teorik düzlemden pratik düzleme çıkmasının bir aracı olan Haçlı savaşlarının uzantısı diyebileceğimiz sömürgecilik, Batılıların siyasi ve askeri anlamda istilâ ettikleri İslam ülkelerine her anlamda bir boyun eğdirme politikası olarak kullanılmıştır. (Yıldırım, 2003, s. 28).

Burada şunu belirtmemiz gerekir ki, 20. yüzyılın bilhassa ikinci yarısından itibaren klasik oryantalistlerle yeni oryantalistler arasında metod ve üslup farklılıkları göze çarpmaktadır. İlk grup Hz. Peygamber'e alenî olarak hakaret etmeyi ve doğruları çarpıtarak anlatmayı patolojik bir tavır haline getirirken, ikinci grup ise, aynı Peygambere karşı daha ılımlı yaklaşımda bulunmaktadır. Daha farklı biçimde ifade etmek gerekirse, savundukları olumsuz yargıları rencide edici tarzda değil, bilimsellik düşünce adı altında Müslümanların rahatsız olmayacağı bir şekilde dile getirmektedirler. Bu durum, kuşkusuz oryantalist zihniyetin Müslümanlara karşı daha yakın durmalarından ya da onları incitmelerini insanlık değeri açısından doğru bulmadıklarından kaynaklanmamaktadır. Söz konusu yumuşamanın hedefi doğrudan emperyalist amaçlarına yöneliktir (Kara, 2005, s. 160).

Kara'ya göre, Oryantalistler arasında gerçekten bilimsel arzularla Doğu kültür ve inançlarına yaklaşanlar olmakla beraber, objektif kriterlere göre yazan oryantalistler diğerlerine oranla hiç kuşkusuz çok azdır. İyi niyetli olanları da vardır (Kara, 2005, s. 160). Sıbaî ise, oryantalistler arasında iyi niyetli olanlarının tam manasıyla olmasa bile araştırmalarında tarafsız kalabildiklerini, böylelerinin sayısının bir elin parmaklarını geçmediğini ifade etmiştir (Sıbaî, 1995, s. 15). Özellikle son zamanlarda Hz. Muhammed'in hayatını asıl kaynaklara dayanarak ele almaya çalışan, ön yargıdan ve bilgisizlikten kaynaklanan tutumlara karşı bir duruş sergileyen, toplumların birbirini anlamasına yardımcı olmak için ortak zemin arayan, kendi kamuoylarını karşı taraf hakkında olumlu düşüncelerle beslemeye ve doğru bilgilendirmeye matuf; diyalog bağlamında çalışma yapanlar da bulunmaktadır (Sarıçam, 2013, s. 24). Mahmut Aydın, bu bağlamda değerlendirilebilecek iki ismin (Montgomery Watt ve Hans Küng) fikirlerini ele almış ve onların görüşlerini İslam-Hristiyan diyaloguna katkısı açısından değerlendirmiştir (Aydın, 2003, s. 271).

İşte objektif kriterlere ve İslam Tarihinin temel eserlerine bağlı kalmaya çalışarak Hz. Peygamber'in hayatını yazan son dönem oryantalistlerinden biri de Karen Armstrong'dur. Batılı olmasına rağmen, Batı'nın geçmişten günümüze İslâm'a bakışını çok ince tahlillerle eleştirmesi, kendi kamuoyunun kabul edeceği şekilde mantıklı açıklamalar yapması ve Hz. Muhammed hakkında yazdığı eserlerde O'nu çok iyi yansıtmaya çalışması nedeniyle onun Allah Resulü'ne bakışını inceleyeceğiz.

1.1. Karen Armstrong'un Hayatı

Karen Armstrong, 14 Kasım 1944 yılında İngiltere'de Birmingham yakınlarındaki Worcestershire kasabasında İrlandalı bir aileye mensup olarak dünyaya geldi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda doğması hasebiyle çocukluğu yokluk içinde geçti. Ortaöğretim sürecindeyken ailesi Oxford'a gitmesini çok istemesine rağmen o bir rahibe olmayı tercih etti (Armstrong, 1981, s. 7-8;21;44). Karen Armstrong 1962'de zeki ve idealist olan, ama tam olgunluğa erişmemiş bir genç olarak 1969'a kadar sürecek manastır hayatına başladı. Ancak zamanla manastırda dostluğa izin verilmemesi, oradaki atmosferin soğuk ve bazen incitici olması hasebiyle bulunduğu ortamdan sıkılmaya, bunun da ötesinde manastırların bir reforma ihtiyacı olduğunu düşünerek onları eleştirmeye başladı. 1968'de bu duyguları açıkladığı zaman artık devam edemeyeceğine hemen karar vermişti ve bunun sonucu olarak Ocak 1969 sonunda rahibelige girişte yaptığı yeminlerden feragat ettiğini belirterek kilise hayatından ayrıldı (Armstrong, 2004, s. 11-12).

Karen Armstrong küçüklüğünden beri modern edebiyata olan ilgisi ve okumaya düşkünlüğünden dolayı rahibelik hayatı esnasında Oxford Üniversitesi St. Anne Fakültesi (St. Anne's College) giriş sınavını kazanarak okula kabul edildi (Armstrong, 2004, s. 15). Armstrong Edebiyat lisans dönemini başarıyla bitirip diplomasını aldıktan sonra Londra Üniversitesi'nde modern edebiyat dersleri vermeye başladı. 1982'ye gelindiğinde serbest yazarlığa ve görsel yayıncılığa başladı.¹ The Guardian başta olmak üzere çeşitli gazeteler ve dergiler için dinler hakkında makaleler yazdı.²

Karen Armstrong'un şu ana kadar yayınlanmış 20 kitabı, çeşitli gazetelerde makaleleri ve televizyon programları bulunmaktadır. Eserlerini İslâm ile ilgili olanlar, İslâm ve diğer dinlerle ilgili olanlar, sadece diğer dinlerle ilgili olanlar, kişisel biyografiler, çeşitli konular, gazete makaleleri ve görsel yayınlar olarak tasnif edebiliriz.

Peygamberimizle ilgili yazdığı eserler şunlardır: Hz. Muhammed/İslâm Peygamberinin Biyografisi, İslâm/Kısa Bir Tarih, Muhammed/Prophet for Our Time, Encyclopedia of Religion'da "Muhammad" maddesi ve diğer ilahi dinlere de yer verdiği Tanrı'nın Tarihi adlı eserlerdir.

1.2. Armstrong'u Hz. Peygamber'in Hayatını İncelemeye Götüren Sebepler

Karen Armstrong Hz. Peygamber'in hayatını neden yazmıştır? Onun hayatını yazmaya götüren sebepler nelerdir?

Armstrong, Batılıların İslâm'a karşı hoşgörülü olmayı beceremediklerini, bu inanç sistemiyle ilgili fikirlerinin daima kabaca, baştan savma ve kibirli olduğunu belirtmiş, bu tür cahilce ve ön yargılı tutumu sürdürmemeleri gerektiğini vurgulamıştır. Ona göre, yirmi birinci yüzyılda Batılı halkların aynı gezegeni paylaştıkları Müslümanları anlamayı, onların inançlarına, ihtiyaçlarına, öfkelerine ve amaçlarına saygı duymayı öğrenmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Armstrong, gerçekten bunu yapmak istiyorsak özgün dehası ve bilgeliğiyle tüm zamanları aydınlatabilecek Hz. Muhammed'in hayatını incelemekten daha iyi bir başlangıç düşünülemediğini de ifade etmiştir (Armstrong, 2005, s. 15).

Armstrong, Hz. Muhammed'in hayatını yazmasının diğer bir nedeni olarak da; Batılı insanların çoğunun İslâm ile ilgili bilgilerinin Selman Rüşdi'nin 'Şeytan Âyetleri' adlı kitabına dayandığını ifade etmiştir. Ayrıca o, dünya tarihi boyunca gelmiş geçmiş en önemli şahsiyetlerden biri olduğuna inandığı Hz. Muhammed'in gerçek hayat öyküsünün okurlara sunulması gerektiğini dile getirmiştir (Armstrong, 2005, s. 10).

Armstrong, Hz. Muhammed'in Arabistan'da savaşı tam anlamıyla barışa çevirmek için mücadele ettiğini, onun hayatının hırsa, adaletsizliğe, kibre karşı yorulmaz bir çaba içerisinde

¹ https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Karen_Armstrong, (28/08/2015).

² <https://www.theguardian.com/profile/karenarmstrong>, (28/08/2015).

geçtiğini, O'nun kişiliğini, iç dünyasını ve etrafını yorumlamada hem Müslümanlar hem de Batılılar için önemli bir ders olduğunu ifade etmektedir (Armstrong, 2007, s. 19).

2006 yılında New York Public Radio'da yaptığı bir söyleşide Hz. Muhammed'e olan ilgisini onun beşeriyetine bağlayan Armstrong, onun hayatı hakkında bilinenlerin başka hiçbir peygamber hakkında bilinmediğini, İsa'dan uzun yıllar sonra geldiği için hayatı hakkında ayrıntılı bilgilerin var olduğunu ve ilk siyercilerin O'nun hayatının her yönünü yazdıklarını ifade etmiştir.³

Armstrong, aynı söyleşide Hz. Muhammed'in zorluklarla mücadele edişini sevdiğini, onun şiddetin, ümitsizliğin, vahşetin hâkim olduğu bir topluma gelmesine rağmen böyle bir topluma şiddet kullanmadan barış ve huzur getirmeyi başardığını ifade etmiştir. Yine Armstrong'a göre, Hz. Muhammed Mekke müşriklerin Müslümanları kökten yok etmek istemeleri nedeniyle zorunlu olarak beş altı sene boyunca onlarla savaşmış ancak mücadeleyi şiddetle değil, şiddete karşı olmakla kazanmıştır. Ayrıca Armstrong, Hz. Muhammed'in şiddet kullanmadan sabırla mücadele vermesini Gandhi gibi barış telkin eden liderlerin yaptığından geri kalır bir yanı olmadığını da belirtmiştir.⁴

Bu ifadelerden anlıyoruz ki Armstrong, 1). Batı'nın İslam'a karşı olan hoşgörüsüzlüğünü gidermek ve Müslümanlarla iyi diyalog kurmak için Hz. Peygamber'in hayatını incelemiştir. 2). Batılıların, Hz. Muhammed'in hayatını Selman Rüşdî gibi yanlış bilgi veren insanların eserlerinden öğrenmelerini istemediği için -doğru bilgi vermek amacıyla- onun hayatını yazmıştır. 3). Hz. Peygamber'in sabırlı ve barışçı politikasından, zorluklarla mücadele edişinden, beşer olarak üstün kişiliğinden etkilenmiştir. Bu izlenimler onu İslâm'ı ve Hz. Peygamber'i araştırmaya sevk etmiştir.

1.3. Batı'daki Hz. Muhammed Algısına Bakışı

Armstrong, kendilerinin Batı kültüründe Haçlı Seferlerinden bu yana İslâm korkusuna sahip olduklarını, Müslümanlar ve Batılılar arasındaki acı ilişkinin başlangıcı olarak da özellikle Müslüman İspanya'da Hz. Muhammed'e düzenlenen saldırının gösterilebileceğini vurgulamış tır. Perfectus adındaki bir rahibin Kurtuba'da Hz. Muhammed'e yaptığı ağır hakaretler sonucunda hapse atılmasının bu süreci başlattığını beyan etmiştir (Armstrong, 2005, s. 22).

Armstrong'a göre, 12. yüzyılda Avrupa'daki Hristiyan rahipler İslâm'ı, kılıcın ve saldırganlığın inancı olarak görmüşler ve Hz. Muhammed'i de dünyaya silah gücü ile inancını kabul ettirmeye çalışan biri, hatta onun çapkın ve cinsi sapık olduğunu bile iddia etmişlerdir (Armstrong, 2007, s. 17-18). Ayrıca o, ortaçağ zihniyetine sahip Hristiyanların, İslâm inancını Hristiyanlık dininin yanlış ve saptırılmış bir biçiminden ibaret olarak gördüklerini de belirtmiştir (Armstrong, 2005, s. 43). Hz. Muhammed'in, dünyayı aldatmak için peygamberlik ilan eden bir şarlatan, iğrenç yalanların içinde yüzen bir sapık ve insanları kılıcının gücüyle dinlerinden döndüren biri şeklinde ifade edildiğini beyan etmiştir. Armstrong, Hz. Peygamber'in hayatı hakkındaki bu çarpık iddiaların Batı fikriyatında kabul edilir hale geldiğini ve Batılı zihniyetin daima Hz. Muhammed'i objektif bir şekilde değerlendirmede zorlandığını zikretmiştir (Armstrong 2007, s. 17-18). Bu algının bir ara durulduğunu fakat Avrupa'nın uluslararası arenaya çıkmak istemesiyle O'na olan saldırıların tekrar kullanılmaya başlandığını ve ortaya çıkmakta olan yeni Batılı kimliğin en büyük düşmanının Hz. Muhammed olarak görüldüğünü ifade etmiştir (Armstrong, 2005, s.27).

O dönemde (ortaçağda) Avrupa, barbar kabilelerin tehdidi altında kültürel bir lağım haline gelirken, İslâm müthiş bir dünya gücü olarak varlığını sürdürüyordu. Bu durum dünyanın küresel manada, İslam dinine yönelmesi endişesini doğurmuştur. Bu nedenle on

³ <http://www.tumgazeteler.com/?a=2617652>, (03/05/2009).

⁴ <http://www.tumgazeteler.com/?a=2617652>, (03/05/2009).

sekizinci yüzyıla kadar İslâm, Batı için sürekli bir sorun oluşturmuştur (Armstrong, 2005, s. 26).

Armstrong, 11 Eylül 2001’de, Dünya Ticaret Merkezi’nin yıkılmasıyla eski ortaçağ zihniyetinin ortaya çıktığını ifade etmiştir. ABD’deki Evangelistler ile bazı Batı medyasının geleneksel düşmanlık fikriyle hareket ederek Hz. Muhammed’i bir savaş bağımlısı olarak gösterdiklerini, bazılarının ise; onun bir terörist ve sübyancı olduğunu iddia ettiklerini dile getirmiştir (Armstrong, 2007, s. 17-18). Bu olaydan sonra İslâmiyet’in cinayet ve şiddeti vurgulayan fanatik bir inanç sistemi olduğu yönündeki tüm olumsuz fikirlerin yeniden alevlendiğini, Batılıların bu fikirlerin teyidi için Kur’ân-ı Kerîm’deki ateşli bölümleri bulup çıkardıklarını, âyetlerin aşırılığı ve fanatizmi kolayca teşvik edebileceğinin savunulduğunu belirtmiştir. Öte yandan Musevi ve Hristiyan kutsal metinlerinin de aynı derecede kavgacı özellik gösterdiğini hiç kimsenin dikkate almadığını, hatta İncil’in bir yerinde Hz. İsa’nın barışı değil, kılıcı getirmek için geldiğini ifade etmiştir. Daha da önemlisi Armstrong, Hristiyan Sırlar, Sırbistan’da sekiz bin Müslüman’ı katlederken kimsenin bu ayetlerden bahsetmediğini, kimsenin Hristiyanlık dinini tehlikeli ve şiddet eğilimli bir inanç sistemi olarak görmediğini de zikretmiştir (Armstrong, 2005, s. 10-11).

Dünya Ticaret Merkezi’nin yıkılmasından sonra Batı dünyasının İslâm dünyasına karşı yeni bir Haçlı Seferi içinde olduğunu ispat etmek için aşırı uç görüşteki insanların sarf ettikleri düşüncelerin kendileri tarafından daha fazla desteklenemeyeceğini vurgulamıştır. O, Hz. Muhammed’in zorba bir adam olmadığını, çünkü ona yakıştırılan yargıların Batı kültürünü karakterize eden hoşgörü, özgürlükçü düşünce ve merhamet gibi düşüncelere zarar verdiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla kendilerinin Hz. Muhammed’in pek çok başarısını takdir etmek ve onun hayatına daha tarafsız bir bakış açısıyla yaklaşmak zorunda olduklarını; liberal ilkelerin, düşüncelerin tekrardan Ortaçağ zihniyetindeki ön yargılarla savunulmasının yanlışlığını zikretmiştir (Armstrong, 2007, s. 18).

Armstrong: “İncil’i okuduğunuzda, İsa’nın güldüğü bir sahneye rastlanılmadığını, ama Hz. Muhammed’in sık sık gülümsediğini ve insanlarla zaman zaman şakalaştığını görebilirsiniz” demektedir. Ayrıca o, İslâm tarihi kaynaklarında onu çocuklarla oynarken, eşleriyle tartışırken, bir dostu öldüğünde acı ile ağlarken, herhangi bir baba gibi sevinçten yeni doğmuş çocuğu gururla etrafındakilere gösterirken gördüğümüzü ifade etmektedir (Armstrong, 2005, s. 69). Bu ifadeleriyle Armstrong, İncil’deki peygamber anlayışını eleştirirken muhtemelen kendi görmek istediği peygamber algısını Hz. Peygamberin hayatında bulmuştur.

Batılıların, İslâmiyet’i âdil bir şekilde yargılayacak veya bu konuları yapıcı bir şekilde tartışacak kadar derin bir anlayışa sahip olmadıklarını belirten Armstrong (Armstrong, 2005, s.11), bu olumsuz bakış açısının düzeltilmesinde ne gibi katkısı olduğunu anlamak için ondört yüzyıl önce Mekke’nin hemen dışında bir dağın zirvesinde yalnız kalan bir Peygamber’in bulunduğu trajik dünyaya gitmek gerektiğini vurgulamıştır (Armstrong, 2007, s. 20).

2. MEKKE DÖNEMİ

2.1. Risâlet Öncesi Hz. Peygamber’in Hayatına Bakışı

2.1.1 Mekke’de Genel Durum

Armstrong’a göre, Mekke’nin coğrafi konumu, arazi ve iklim şartları tarım yapmaya müsait değildi. Arapların çoğu Sâsâni ve Bizans İmparatorluklarında olduğu gibi fazla ürüne sahip olmadıkları için açlık sınırında yaşamaktaydı. (Armstrong, 2008, s. 20). Bu nedenle çölde pek çok Arap, sürülerini bir su kuyusundan diğerine götürerek, yiyecek ve gıda için diğer kabilelerle umutsuzca yarışarak yaşam savaşı veriyordu (Armstrong, 2005, IX, s. 6220). Kureyş kabilesinin bu zor şartlar yüzünden çevre ülkelerle ticaret yapmaya başladığını ve bu şekilde zenginleştiğini, Mekke’nin giderek bir ticaret merkezi haline geldiğini, ama saldırgan ve açgözlü zenginlik arayışı sırasında kabilenin bazı eski geleneklerinin kaybolduğunu ileri

sürmektedir. Göçebe yaşam prensiplerinin gerektirdiği gibi kabilenin daha zayıf üyeleriyle ilgilenmek ve onları korumak yerine, Kureyşliler'in şimdi daha yoksul aile grupları veya klanları ezme pahasına para kazanmaya çalıştıklarını, bundan dolayı Mekke'de ve bütün yarımada bir huzursuzluğun var olduğunu dile getirmektedir (Armstrong, 2008, s. 15).

Yazarımız, Kâbe'nin kutsallığından dolayı Mekke'de ve çevresinde şiddetin yasak olduğunu, bu durumun Arap steplerine iyice yerleşmiş olan kronik kabile savaşlarından uzak bir şekilde, orada barış içinde ticaret yapmayı mümkün kıldığını belirtmektedir (Armstrong, 2005: IX, 6220). Ayrıca o, bölgenin büyük güçleri olan Sâsâni ve Bizanslılar'ın Arabistan'ın bu zorlu arazisine ilgi duymadıkları için, Kureyşliler'in Mekke'de büyük güçlerin kontrolü dışında modern bir ekonomi yarattığını ifade etmektedir (Armstrong, 2007, s. 34). Ona göre, Mekke'deki bu aşırı kapitalizm, Hz. Muhammed'in kendi kabilesi olan Haşimoğulları'nı da içeren bazı zayıf kollarına pahalıya mal oluyor ve diğer kollarının aşırı zenginleştiği görülmüyordu. Eski değerler kayboluyor yeni hiçbir şey onların yerini almıyordu ve Kureyş'in daha başarılı mensupları bu gelişmelerle doğal olarak mutluysen, zayıf kollar tehlikeye düşmüş ve kaybolmuş olduklarını hissediyorlardı (Armstrong, 2005, IX, s. 6220).

Armstrong, Hz. Muhammed'in Kureyş'in parayı din edindiğini bildiğini, fakat Kureyş'in maddiyatçı olmasının şaşırtıcı olmadığını, çünkü her Bedevî aşiretinin her gün yok olmakla karşı karşıya olduğu Arap çölünde elde ettikleri zenginliklerin onlar için çok önemli olduğunu belirtmiştir. Bu ticaret sayesinde elde edilen zenginliğin Arapları göçebe yaşamın tehlikelerinden kurtardığını ve salgın aşiret şiddetinden de koruduğunu beyan etmiştir (Armstrong, 2008, s.216). Armstrong, Hz. Muhammed'in, bu yeni maddiyat düşkünlüğünün kabilesinin dağılmasına, ahlakî açıdan parçalanmasına ve siyasal olarak birbiriyle mücadele eder duruma düşüreceğine emin olduğunu ifade etmektedir. Bu düşüncelere ek olarak, İslâm öncesi dönemin Müslümanların *cahiliye* adını verdiği son aşamasında, Mekke toplumunda yaygın bir tatminsizlik ve ruhsal huzursuzluğun bulunduğunu da vurgulamaktadır (Armstrong, 2008, s. 216;218). Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere Armstrong eserlerinde genellikle, Mekke toplumunda sosyal ve siyasî hayatın şartlarını ekonomik durumun belirlediğini vurgulamaya çalışmış, Hz. Peygamberi de öncelikle bu durumu düzeltmek adına hem kendi kabilesi hem de diğerleri için çözüm arayan biri olarak lanse etmiştir.

2.1.2 Mekke'de Cahiliye İnanç Sistemi

Yazarımıza göre, Arapların geleneksel anlamda dinle uyusacak durumları yoktu. Pagan ilahlar olarak benimsedikleri putlara taparlardı. Fakat Araplar, bu ilahların ve kutsal yerlerin ruhsal yaşamdaki yerlerini açıklayan bir mitoloji geliştirmiş değillerdi. Armstrong, o dönemde Araplar'ın ölümden sonraki hayata inanmadıklarını, bunun yerine, zaman veya kader olarak çevrilebilecek olan *dehr*'in üstünlüğüne inandıklarını, ölüm oranının çok yüksek olduğu bir toplumda bunun önemini anlamamanın da zor olmadığını vurgulamaktadır (Armstrong, 2008, s. 217). Kur'ân-ı Kerîm' de buyurulduğu üzere onlar "*Hayat, ancak bu dünyada yaşadığımızdır, ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak zaman (dehr) helak eder*" (Câsiye,45/24) diyorlar ve bu şekilde ahireti inkar ediyorlardı.

Armstrong, putperestliğe rağmen Arapların, tanrıların içinde en önemlisi olduğunu düşündükleri Allah'a inandıklarını ve Kâbe'nin sahibi olarak O'na taptıklarını zikreder. Onlara göre Allah dolaylı olarak ulaşılan bir figür, sorumsuz ve eve gelmeyen ilgisiz bir baba gibiydi (Armstrong, 2007, s. 40). Burada şunu ifade etmeliyiz ki, Kur'ân-ı Kerîm'de, müşriklerin, putlardan ayrı olarak, kendilerini, gökleri ve yeri yaratanın Allah olduğunu bildikleri (Zümer, 39/38), yağmur yağdıran ve toprağı canlandıranın Allah olduğuna inandıkları (Ankebut, 29/63), Allah'a yaklaştırsın diye putlara taptıkları (Zümer, 39/3) buyrulmaktadır.

Araplar, yaşamın sürebilmesi için zorunlu olan toplumsal ruhun halk arasında gelişmesine yardımcı olmaya yönelik olarak *mürüvvet* adıyla anılan bir ideoloji geliştirmişlerdi ve bu ideoloji dinin işlevlerinden çoğunu yerine getirmekteydi (Armstrong, 2008, s. 217). Mürüvvet kavramı, cesaret, sabır ve katlanmayı; kabilenin zayıf üyelerini korumayı,

düşmanlarına meydan okumayı; kabileye herhangi bir yanlış hareket yapıldığında öç almak için kendini adamayı içeren bir sistemdi (Armstrong, 2007, s. 24).

Bütün bunlara rağmen Armstrong, Arapların, Bizans ve Pers İmparatorluklarında sürdürülen Musevilik ve Hristiyanlık inançlarının kendi pagan dinlerinden daha gelişmiş ve güçlü olduğunu bildiklerini iddia eder. Kureyşlilerden bazılarının Musevi ve Hristiyanların taptığı Tanrı'nın kendi mabetlerindeki en yüce Tanrı olan Allah olduğuna inanmaya başladıklarını ama Allah'ın, o zamana kadar Araplara kendi dillerinde bir kitap ya da bir peygamber göndermediğini ifade etmektedir (Armstrong, 2008, s. 15-16). Başka bir oryantalist'e göre, Araplar arasındaki bu tektanrıcılık önsezileri, esas itibarıyla Hristiyan ve Yahudi etkilerinden kaynaklanmaktadır. Arapların Hristiyan Bizans, Habeş ve hatta Pers İmparatorluklarıyla olan temasları onlarda bu fikri oluşturmuştur (Watt, 1986, s. 33-34).

2.1.3 Hz. Muhammed'in Doğumu, Çocukluğu ve Gençliği

Karen Armstrong, Hz. Muhammed'in 570 yılında Arabistan'ın Hicaz bölgesindeki Mekke'de, yönetici kabile Kureyş'in en seçkin aile gruplarından biri olan Hâşimoğulları'na mensup olarak 12 Rabi'ülevvel'de doğduğunu belirtmektedir (Armstrong, 2005, s. 103). Armstrong'un vermiş olduğu 570 tarihi İslâm tarihi kaynaklarına uygun değildir. Muhtemelen Montgomery Watt'dan etkilenmiştir. Çünkü Watt'da 570 tarihini vermektedir (Watt, 1986, s. 39).

Hz. Peygamberin çocukluk ve gençlik dönemiyle ilgili ise; doğumundan kısa süre önce babasının vefat edişini, sütanneye verilmesini, altı yaşına kadar süt ailesinin yanında kalıp çetin bedevi yaşam hakkında tecrübe kazanmasını, Mekke'ye getirildikten kısa bir süre sonra annesinin vefat etmesi nedeniyle gençliğinde çok başarılı bir tüccar olan dedesi Abdülmüttâlib'in himayesine verilmesini, onun vefat etmesiyle amcası Ebû Tâlib'in yanında yaşamaya başlayışını ise kaynaklarımıza uygun olarak vermektedir (Armstrong, 2005, s. 103; Armstrong, 2007, s. 35-36).

2.1.4 Hz. Hatice ile Evlenmesi ve Diğer Evlilikleri

Arabistan'da çokeşlilik yaygın olmasına rağmen, Hz. Muhammed Mekke'de bulunduğu sürece sadece Hz. Hatice ile evli kalmıştı. Medine'de Hz. Muhammed büyük bir şef olmuştu ve büyük bir haremünün olması bekleniyordu. Hz. Âişe ve Hz. Hafsa dışındaki eşlerinden çoğu hâmleri olmayan daha yaşlı kadınlar veya ümmetin müttefiği haline gelen kabilelerin şeflerinin akrabalarıydı. Yani evliliklerinin çoğu politikti (Armstrong, İslâm, s. 28-29). Armstrong, Hz. Muhammed'in çok sayıda eşinin olmasının, Batı'da genellikle şehvet düşkünlüğü olarak algılandığını, ama Peygamber'in daha sonraki bazı İslâm hükümdarlarının yaptığı gibi kendisini cinsel zevke kaptırdığını düşünmenin kesinlikle yanlış olduğunu vurgulamaktadır (Armstrong, İslâm, s. 28). Başka bir oryantalist Delcambre de, Hz. Peygamberin evliliklerinin çoğunun kökeninde, ya bir siyasi neden ya da çölün yasasına saygı olduğunu belirtmektedir (Delcambre, 2004, s. 106).

Armstrong'un göre, İslâm öncesi cahiliye döneminde çoğu kadın kölelerle eşit sayılmasına rağmen Hz. Hatice gibi bazı kadınlar önemli derecede iktidar ve ayrıcalık sahibi olabilmiştir. İslâm'ın gelmesiyle kadınlar, bu dinî ilk seçenler arasında olmuşlar ve hiçbir şekilde köle gibi algılanmamışlardır. Yine o, Kur'an'ın, kız çocuklarının diri diri gömülmesini kesinlikle yasakladığını ve Arapların kız çocukları dünyaya geldiğinde pişmanlık duymalarını engellediğini, ayrıca yine Kur'an'da kadınlara miras ve boşanma konularında yasal haklar verildiğini vurgulamaktadır. Ona göre, çoğu Batılı kadın 19. yüzyıla kadar buna benzer haklara sahip olamamasına rağmen Batı'da İslâm'ı kalıtsal olarak kadın düşmanı bir din olarak tanımlamak yaygınlaşmıştır. (Armstrong, 2008, s. 250).

2.2 Peygamberlik Hayatına Bakışı

2.2.1 İlk Vahiy

Armstrong, Hz. Muhammed'in 40 yaşına gelene kadar düzenli bir şekilde her yıl ruhsal bir çekilme dönemi yaşayarak kendini ibadete adanmış ve Peygamberliğin gelişine yakın zamanlarda “*sabahın ilk ışığı gibi umut ve vaat yansıtan rüyalar*” görmeye başladığını ifade etmektedir. Armstrong'a göre muhtemelen bu rüyalar ve düşünceler Hz. Muhammed'in Mekke'deki olumsuzluğu doğru bir şekilde teşhis etmesine yardımcı oluyordu. Bu aynı zamanda Araplar'ın tehannus dediği ruhsal bir egzersizdi (Armstrong, 2005, s. 113). Hz. peygamber her sene ramazan ayında bir ay Hira mağarasında itikâfa girerdi. Araplar buna *tehannüs* derlerdi (İbn Hişam, 1936, I, s. 251).

İlk vahiyyle ilgili olarak Armstrong, Hz. Muhammed'in 610 yılı Ramazan ayının 17. günü böyle bir inziva esnasında ezici bir gücün varlığını hissederek uyandığını belirtmektedir (Armstrong, 2008, s. 15-16). Ancak Ramazanın 17. günü ifadesi kaynaklarımıza uygun değildir. Resûl-i Ekrem'e 40 yaşındayken Hira mağarasında, Ramazan'ın 27. gecesini meleğin geldiği zikredilmektedir (İbn Sa'd, ty, I, s. 194; Belâzûrî, 1996, I, s. 115; Taberî 1987, II, s. 376-377).

Hz. Muhammed'e bir meleğin görüldüğünü, meleğin “*Oku!*” diye kısa emir verdiğini buna karşılık Yahudi peygamberlerin genellikle Tanrı kelamını söylemekten çekinmeleri gibi, Hz. Muhammed'in de “*Ben okuma bilmem*” diyerek itiraz ettiğini açıklamaktadır. Devamında Armstrong, bunun üzerine meleğin Hz. Peygamber'i çok büyük bir güçle sardığını ve Hz. Muhammed'in bütün soluğunun kesildiğini, melek tarafından bu şekilde üç kere sıkıldıktan sonra ağzından Kur'an adıyla bilinecek olan yeni bir kitabın ilk sözlerinin döküldüğünü belirtmektedir (Armstrong, 2008, s. 222). Kaynaklarımızda bu olay aynı şekilde ifade edilmektedir (İbn Hişam, 1936, I, 252-253).

Armstrong, Hz. Muhammed'in bu vahiy alma sürecinin akabinde korktuğunu ve kendisinin insanların develeri kayb olduğunda başvurduğu bir kâhin'e dönüşmüş olabileceği düşüncesiyle sarsıldığını ifade etmiştir (Armstrong, 2008, s. 222-223). Armstrong'a göre Hz. Muhammed, kâhin ve ozanlara ilham veren ve yalnız avlanan bir cin tarafından saldırıya uğradığını düşünmüş, hatta bu nedenle yaşama isteğini kaybedip kendisini dağdan aşağı atmak istemiştir (Armstrong, 2007, s. 21; Armstrong, 2008, s. 223). Bu cin hikâyesi Delcambre ve Marshall Hodgson'un eserlerinde de geçmektedir (Delcambre, 2004, s. 22; Hodgson, 1993, s. 94). Kur'an-ı Kerim de, Arapların bazılarının cinleri yeryüzünde oturan ilahlar olarak kabul ettikleri ve cinlere taptikları (Sebe, 34/41), Allah ile cinler arasında akrabalık bağı olduğunu ileri sürdükleri (Sâffât, 37/158), cinleri Allah'a ortak koştukları belirtilmektedir (En'am, 6/100). Kaynaklarımızda oryantalistlerin söylemlerine malzeme olacak bilgiler mevcuttur. Şöyle ki, Hz. Muhammed'in endişe ve korkusunun, mâhiyetini bilmediği bir durumla karşılaşmasından kaynaklandığı, bu nedenle bunun bir cinnet alâmeti, bir kehânet başlangıcı olabileceği kaygısını taşıdığı belirtilmektedir (İbn Sa'd, ty, I, 195; Belâzûrî, 1996, I, 115). Muhammed Hamidullah'a göre, halk tarafından bir yalancı, bir büyücü, bir meczup ya da kâhinmiş gibi nitelendirilme korkusu doğaldı. Zira o dönemde bazı insanlarda görülen bilinçlenmelere rağmen, ülkede hiç kimse, hatta en başta Allah'ın elçisi bile, ilâhi tebliğin ne olduğunu bilmiyor, şeytanî bir aldatmaca ile rahmanî ilham arasında ince ayırım yapamıyordu (Hamidullah, 2014, s. 82). Ancak şunu belirtmeliyiz ki; bazı müsteşriklerin cin hikâyesi ve intihar düşüncesi üzerinde ısrar etmesinin nedeninin hem vahyi bulandırmak hem de Hz. peygamber'i âciz göstermek amaçlı olduğunu düşünmekteyiz.

Hz. Muhammed'in iki yıl boyunca başka vahiyler de gelmesine rağmen bu deneyimden eşi Hatice ve onun kuzeni Varaka bin Nevfel'den başka kimseye söz etmediğini iddia eden Armstrong, o ikisinin vahiylerin Tanrı'dan geldiğine emin oldukları bilgisini de eklemektedir (Armstrong, 2008, s. 16). Bu noktada şunu belirtmeliyiz ki, Armstrong yukarıdaki ifadelerinde zaman ve kişiler hakkında eksik bilgi vermiştir. Çünkü kaynaklarımızda İslâm'a davetin üç yıl

gizlice sürdüğü, bu dönemde önce eşi Hz. Hatice, sonra yakın dostu Ebû Bekir, Ali b. Ebû Tâlib, Zeyd b. Hârise, kızları Zeynep, Rukiyye ve Ümmü Gülsûm ile başka kişilerin de Müslüman oldukları ile ilgili bilgiler mevcuttur (İbn Hişâm, 1936, I, s. 257-279; Mustafa Fayda, 2005, XXX, s. 411).

Armstrong, Hz. Muhammed'in Mekke'de tebliğ başladığında, rolü konusunda çok kapsamlı bir düşüncesi olmadığını, yeni evrensel bir dinin kurucusu olduğuna inanmadığını, Kureys'e eski tek Tanrı dinini getirdiğini düşündüğünü iddia etmektedir. Ona göre Hz. Muhammed, başlangıçta öteki Arap aşiretlerine tebliğ edeceğini bile düşünmemiş, yalnızca Mekke ve çevresindeki halka hitap edeceğini düşünmüştü (Armstrong, 2008, s. 227). Armstrong'un yukarıdaki yargıya varmasının nedeni Kur'ân-ı Kerîm'deki şu âyettir: “*Şehirlerin anası (olan Mekke'de) ve onun çevresinde bulunanları uyarman ve asla şüphe olmayan toplanma günüyle onları korkutman için, sana böyle Arapça bir Kur'ân vahyettik. (İnsanların) bir bölümü cennette, bir bölümü de çılgın alevli cehennemdedir*” (Şûra, 42/7).

Yukarıdaki ifadelerde Varaka b. Nevfel'e ve eski tek Tanrı inancına yapılan vurgunun oryantalistler tarafından kasıtlı yapıldığı düşüncesindeyiz. Ekrem Ziya Ümerî'ye göre, oryantalistler eserlerinde her şeyden önce Hz. Muhammed'in İslâmiyet'i, Yahudilik, Hristiyanlık, hatta Sabîilikten pek çok şey alarak oluşturduğunu iddia etmektedirler. İslâm'ın tüm –genel kabul gören- güzelliklerinin, Yahudiliğin veya Hristiyanlığın bir esasına dayandırılmaya çalışılması, başından beri uygulanan hatta günümüzdeki çağdaş oryantalistlerin ifadelerinde de görülen bir usuldür. Bunlar eserlerinde Allah'ın birliği ve dini inançlar ile ilgili konularda, Rahip Bahîra ve Varaka b. Nevfel'in etkisine işaret etmektedirler (Ümerî, 2003, s. 238).

Armstrong'a göre, Hz. Muhammed ilk başlarda küçük bir inanan grubu toplamış ve kısa zaman içinde yetmiş kadar aile İslâm'a girmiştir. Başlangıçta Mekke'deki en güçlü kişiler Müslümanlara aldırılmamış, ama 616 yılına gelindiğinde babalarının dinine küftüğünü ve Peygamber olduğunu iddia eden bir şarlatan olduğunu düşündükleri Hz. Muhammed'e gittikçe kızmaya başlamışlardı (Armstrong, 2008, s. 24-25).

Armstrong, Kur'ân'ın nuzûlü, derlenmesi ve toplanması hususunda önemli bilgiler vermektedir. Ona göre, Hz. Muhammed 23 yıl boyunca Tanrıdan doğrudan mesajlar alan ve bunları Kur'ân adı verilen kitapta toplayan biridir. Ona göre Kur'ân, Tevrat ya da Yasa'nın Sina Dağında Hz. Musa'ya indiği gibi tek seferde inmemiştir. Kur'ân, Hz. Muhammed'e satır satır, âyet âyet, bölüm bölüm inmiştir (Armstrong, 2005, s. 64). Her yeni bölüm indiğinde, okur-yazar olmayan Hz. Muhammed, bunları yüksek sesle tekrarlamış ve Müslümanlar bunları ezberlemiş ve okur-yazar olan bir azınlık da kaleme almıştır. Hz. Muhammed'in ölümünden yirmi yıl kadar sonra vahiyler ilk kez resmi olarak bir araya getirilmiştir (Armstrong, 2008, s. 226). Bize göre Armstrong'un dile getirmiş olduğu bu ifadeler, Kur'ân-ı Kerîm'in orijinal bir metin olduğunu kabul açısından son derece önemlidir.

Burada şunu belirtmeliyiz ki, âyetlerin nuzûlü konusunda Armstrong'un yukarıda vurguladığı konu Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle ifade edilmektedir: “*İnkar edenler, Kur'ân-ı Kerîm ona bir defada topluca indirilmeli değil miydi? Dediler. Biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için parça parça indirdik ve onu tane tane okuduk*” (Furkan, 25/32). Ayrıca o dönemde Kur'ân-ı Kerîm'in iki kapak arasına alınmamasının sebebi, Hz. Peygamber'in hayatta olması nedeniyle vahyin ne zaman kesileceğinin bilinmemesidir. Resûlullah'ın vefatından sonra Yemâme savaşı ile diğer bazı savaşlarda hâfız sahâbilerin şehit olması Hz. Ömer'i telaşlandırmış ve Kurân'ın toplanması (cem') fikrini Hz. Ebu Bekir'e açarak onu razı etmiştir. Hz. Ebubekir, Zeyd b. Sabit'i görevlendirerek bu işi tamamlattır.(Birişik, 2002, XXVI, s. 385).

2.2.2 Garânîk Hadisesi

Armstrong'a göre, şeytan âyetleri öyküsü ne Kur'ân'da ne de herhangi eski sözlü veya yazılı kaynakta yer almaktadır. Hz. Peygamber'in en yetkin biyografisi olan İbn İshâk'ın Sîreti'nde de yoktur. Ancak onuncu yüzyıl tarihçisi Ebû Câfer et-Taberî'nin (ö. 923) eserinde sözü edilir (Armstrong, 2008, s. 236). Garânîk hadisesinden sadece Taberî'nin eserinde değil (Taberî, 1987, II, 420-424), İbn Sa'd'ın eserinde de bahsedilmektedir (İbn Sa'd, ty, I, s. 205-206).

Bazı İslâm tarihi kaynaklarında yer alan ve 'Garânîk Kıssası' diye bilinen bu habere göre Hz. Peygamber Kâbe'nin yanında Necm Sûresi'ni okurken, "*Gördünüz mü o Lât ve Uzzâ'yı? Ve üçüncüleri olan ötekini, Menât'ı*"(Necm, 19-20) âyetlerini okuduktan sonra, "*Bunlar yüksek kuğulardır, onların şefaati umulur*" sözlerini şeytanın telkiniyle söylemiş. Secde ayetine gelince secdeye gitmiş, bütün kâfirler de secde etmişlerdir. Müşrikler, putların Hz. Peygamber tarafından övülmesine sevinmişlerdir. Akşam olunca Cebrâil gelerek Hz. Peygamber'e "Allah tarafından vahy edilmeyen sözleri söylediğini" bildirmiş, Hz. Peygamber buna çok üzülmüş ve şeytanın söylediği sözleri iptal etmiştir (İbn Sa'd, ty, I, s. 205-206; Taberî, 1987, II, s. 420-424). Ahmed Hamdi Aksekili, İslâm dininin hasımları olan ve kalın bir taassup perdesiyle göz ve basîretleri örtülmüş olan ecnebîlerin, Müslümanlığı tenkit ederken daima vahyi ve tebliğ görevini bulandırmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Ayrıca Müslümanlar arasında da muhakeme ihtiyacı hissetmeksizin nakilleri hemen alanların ve eserlerine yazanların bulunduğunu ifade etmiştir. Garânîk hikâyesinin rivâyet ve dirâyet açısından tenkîde uğradığını, naklen ve aklen reddedildiğini vurgulamıştır (Aksekili, 1992, s. 125-128). İsmail Cerrahoğlu, bu konuda gelen haberlerin lafızlarındaki ihtilaflar, rivayetlerindeki zayıflıklar ve senedlerindeki kopukluklar nedeniyle araştırmacıların, Kur'ân, sünnet ve aklî delillere dayanarak hikâyenin bâtil ve merdûd olduğuna hükmettiklerini beyan etmiştir (Cerrahoğlu, 1981, s. 69-71; Cerrahoğlu, 1996, s. 361-366; Şimşek, 1993, s. 149-153).

Armstrong'un ifadesine göre, Garânîk olayı gerçek olsa bile, Hz. Muhammed bu olayda çok tanrıçılıkla herhangi bir uzlaşma yapmış değildir. Şeytan'ın rolünden bahsetmekle de Kur'ân'ın şeytan tarafından herhangi bir zamanda bulandırıldığı anlamını çıkarmak doğru değildir (Armstrong, 2008, s. 237). Bu ifadelerle Armstrong, Garânîk Kıssası'nın bir anlamda uydurma olduğunu teyit etmiştir.

2.2.3 Boykot

Armstrong'a göre, yaklaşık iki yıl süren boykot esnasında yaşanan yiyecek kıtlığı, muhtemelen Hz. Muhammed'in sevgili eşi Hz. Hatice'nin ölümünün en önemli nedeniydi. (Armstrong, 2008, s. 25-26; Armstrong, 2008, s. 244). Kaynaklarımızda ise boykotun üç yıl sürdüğü (616-619) ifade edilmektedir (Belâzûrî, 1996, I, s. 270-271; Sarıçam, 2005, s. 106). Ayrıca kaynaklarımızda boykotun sona ermesinden sonra, Hz. Peygamber'i koruyan ve seven amcası Ebû Tâlib ve Hz. Peygamber'in eşi Hz. Hatice'nin kısa süre arayla vefat ettikleri⁵ ifade edilmiştir. Ebû Tâlib boykotun kalkmasından sekiz ay yirmi gün sonra, Hz. Hatice de ondan kısa bir süre sonra, bi'setin 10. yılında, 10 Ramazan/ 19 Nisan 620'de vefat etmişlerdir. (İbn Hişâm, 1936, II, s. 57; Belâzûrî, 1996, I, 273; İbn Kesîr, 1992, II, s. 120; M. Yaşar Kandemir, 1997, XVI, s. 466; Sarıçam, 2005, s. 107). Dolayısıyla şunu diyebiliriz ki, Hz. Hatice'nin boykottan sekiz ay sonra vefat etmesi nedeniyle Armstrong'un onun açlıktan ölmüş olabileceği yargısı zorlama bir yorum olarak gözükmekle birlikte üç yıl boyunca aç kalmanın Hz. Hatice'ye zarar verdiği gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

3. MEDİNE DÖNEMİ

3.1 Medine'ye Hicret

Armstrong'a göre, Akabe Biatları'nda Medine'den söz alan Hz. Muhammed, kendisine inananları, amacı sadece coğrafi değişiklik olmayan Mekke'den Medine'ye hicret etmeye hazırlamıştı. Mekke'deki Müslümanlar Kureyşliler'i geride bırakacak ve kendileriyle hiçbir kan bağı bulunmayan yabancı bir kabilenin sürekli koruması altına gireceklerdi. Daha önce benzeri görülmemiş olan bu durum, Araplar için en az kendi putperest tanrıçalarının aşağılanması kadar hakaret anlamı taşımaktaydı (Armstrong, 2005, s. 216).

Armstrong'a göre hicret, Hz. Muhammed'in Kur'an idealini tam olarak uygulamaya başlayabildiği ve İslâm'ın tarihte önemli bir unsur haline geldiği Müslüman çağının başlangıcını işaret etmektedir. Dolayısıyla hicret sadece adres değişikliği değildir. Aynı zamanda bir lider olarak Hz. Muhammed, birbirleriyle kan bağı olmayan insanları ortak bir ideoloji etrafında bir araya getirerek Arap toplumunda son derece çarpıcı bir yenilik ortaya koymuştur. Hicretten sonra Medine'de ise Müslümanlar, müşrikler ve Museviler tek bir topluma dâhil edilmişlerdir. Bunlar birbirlerine saldırmayacaklarına hatta birbirlerini koruyacaklarına dair söz vermişlerdi. Bu sıra dışı yeni '*süper kabile*' haberi yayılınca, o dönemde kimse hareketin uzun ömürlü olacağına inanmamıştı. Ama hicretten on yıl sonra -632'de Hz. Muhammed ölmeden önce- bunun bütün Arabistan'ı birleştirebilecek bir başlangıç olduğu anlaşılmıştı (Armstrong, 2008, s. 27). Hz. Peygamber'in Muhacirler ile Ensâr arasında kardeşlik tesis etmesi ve Yahudilerle saldırmazlık antlaşması yapması ile ilgili bakınız (İbn Hişâm, 1936, II, s. 151-152; İbn Kesîr, 1992, III, s. 222-224).

3.2 Seriyeler

Yine onun ifadelerine göre, Hz Muhammed ve Mekke'den göç eden Müslümanların çoğu tüccar ve iş adamı oldukları için Medine'de para kazanmak hususunda zorluk çekmişlerdir. Ensar olarak bilinen Medineliler onlara sürekli yemek veremedikleri için de göçebeler, o dönemde Arabistan'da bir tür ulusal spor olarak kabul gören *akıncılığı* meslek edinmişlerdir. Aynı zamanda bu spor, ekilecek yeterince alan olmayan bir yerde kaynakların yeniden dağıtılmasını sağlamak için de kabaca bir yol kabul edilmektedir. Kureyşliler'in ellerinde zulüm görmüş ve evlerinden uzaklaşmaya zorlanmış olan muhacirler zengin Mekke kervanlarına saldırmaya ve gelir elde etmeye başlamışlardır. Ancak kişinin kendi kabilesine saldırmaması önceden benzeri görülmemiş bir değişikliktir (Armstrong, 2008, s. 32-33).

Armstrong eserlerinde, seriyeleri ve gazveleri yağmacılık olarak nitelermektedir. Hatta daha ileri giderek Hz. Ömer'in fetihlerinin tamamen pragmatik olduğunu ve o fetihlere katılanların sadece kazanç istediklerini belirtmektedir (Armstrong, 2008, s. 45). Armstrong'un bu ifadelerinin temelini Montgomery Watt'ta görmekteyiz. Watt'a göre, hicretten sonra Hz. Muhammed'in ashabından bir kısmı 'yağmacılık' denen bir işle meşgul olmaya başlamışlardır. Belki de bu, Kur'an-ı Kerim'de 'Allah yolunda savaşmak' veya 'Allah yolunda cihâd etmek' diye zikredilen bir mücadeleye diğerlerini teşvik etmek içindir. Ayrıca Watt; cihadın bedevilerin yağmacılığı yüzünden çıkması nedeniyle iştirakçilerin çoğunun dinî bir maksattan ziyade maddî gayelerle hareket ettiklerini belirtmiştir (Watt, 2000, s. 23).

Yukarıdaki ifadeler Armstrong'un bu konudaki fikri temelleri hususunda açık bir bilgi vermektedir. Seriyeye, gazve ve fetihlerin çıkar amaçlı olduğunu düşünmek İslam'ın cihad ve fetih anlayışına aykırıdır. Armstrong'da, Kur'an-ı Kerim'in asla savaşı kutsal saymadığını, öldürmeyi, saldırganlığı ve talancılığı lanetlediğini belirtmesine (Armstrong, 2008, s. 46) rağmen yine de yağmacılıktan ve çıkarıcılıktan bahsetmesi içinde bulunduğu ikilemi gözler önüne sermektedir.

Başka bir oryantalist olan Marshall Hodgson ise, Müslümanların baskına çıkmasının normal Arap baskınlarından ayıran iki önemli sebebi olduğunu belirtmektedir. 1). Bu gazveler,

mutlaka gerekli olmasa da, Hz. Muhammed'in kendi adamlarının Medine'de bağımsız bir iktisadî konuma erişmeleri için önemli bir araçtı. Bu iktisadî bağımsızlık gerçekleşmezse, Medine'deki yeni cemaatin hayat ve cemiyet düzeni yapmacık kalacaktı. 2). Baskınlar belki ilahi gazap taşıyan fiillerle, hatta bizâtihi Kur'ân-ı Kerîm'de emredilen bir mücâhedenin tezahür ediyor olacağı fiillerle Kureyşliler'in kibrini kırmaya yönelikti. Hz. Muhammed, ticaretlerini tahrip etmek ve onları İslâm'la beklediklerinden daha fazla bir şey olarak karşılaştırmak istemiş olmalıdır (Hodgson, 1993, s. 115).

Muhammed Hamidullah, Müslümanların hicretten sonra Mekke'de yağmalanan mallarına karşılık Kureyşliler'e ekonomik baskı uyguladıklarını, kervanların, kontrol ve etkileri altındaki topraklardan geçişlerini yasaklayarak misillemede bulduklarını ifade etmektedir. Ayrıca Kureyş kervanlarına yapılan saldırıların basit bir çapulculuk şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğini, ne Kureyşliler'in masum, ne de saldırganların çapulcu çetesi olduğunu vurgulamıştır (Hamidullah, 2012, s. 38). Hamidullah başka bir eserinde, Hz. Peygamberin Medine'ye gelişinden yaklaşık bir yıl sonra ilk Müslüman askerî birliğini göndererek, onlara "artık Kureyş kervanlarının İslâmî nüfuz bölgelerinden geçemeyeceklerini" bildirdiğini ifade etmiştir. Ona göre, burada dikkat edilmesi gereken nokta, bu ve daha sonraki seferlerde (seriyyelerde) Müslümanlar sadece –o sıralarda savaş halinde oldukları- Mekkeli kervanlara saldırı düzenlemişler, ülkedeki diğer gayri-müslim topluluklara ilişmemişlerdir. Yani ortada basit yağmalama ve çete faaliyetlerinden farklı olarak, tam bir savaş hukuku söz konusu idi. (Hamidullah, 2014, s. 186-187; Mahmudov, 2010, s. 47-61).

3.3 Kible Değişikliği

Armstrong'a göre, Ocak 624'te Hz. Muhammed en yaratıcı hareketlerinden birini yaptı. Namaz sırasında, cemaate Kudüs yerine Mekke'deki Kâbe'ye doğru ibadet etmelerini söyledi. Armstrong'a göre, kıblenin bu şekilde değişmesi bir bağımsızlık işaretiydi. Kudüs yerine Hristiyanlık ve Müsevilik ile hiçbir ilgisi olmayan Kâbe'ye dönülmesi İncil ve Tevrat'tan çok önce yaşamış olan Hz İbrahim'in gerçek tektanrıci dinine döndüklerini gösteriyordu (Armstrong, 2008, s. 31-32). Armstrong, ilk zamanlar Müslümanların Kâbe ile sembolize edilen putperest dine sırtlarını döndüklerini ve bu olaydan sonra takip etmeye kararlı oldukları monoteist geleneğe doğru uzandıklarını, Müslümanların namaza duruşunun, onların köklü tutum ve davranışlarını değiştirmek için tasarlandığını ifade etmiştir (Armstrong, 2005, IX, s. 6221).

3.4 Bedir, Uhud ve Hendek Savaşları

Armstrong'a göre, 13 Mart 624'te (h. 2/Ramazan 17) Hz. Muhammed, büyük bir Mekke kervanının yolunu kesmek için muhacirlerden oluşan ekibiyle birlikte sahil şeridinde hareket etmişti. Bu cüretkârlığı duyduklarında, Kureyşliler kervanı savunmak için bir ordu gönderdiler, ama Müslümanlar Bedir kuyusunun başında Mekkelilere karşı şaşırtıcı bir zafer kazandılar (Armstrong, 2008, s. 33).

Yine Armstrong'a göre, Ebû Süfyan Bedir Savaşı'ndan sonra Medine'deki Müslümanlara karşı iki büyük saldırı gerçekleştirmişti. Amacı, sadece Müslümanları savaşta yenmek değil, onları tamamen ortadan kaldırmaktı. Dolayısıyla ilk Müslüman toplumu tamamen yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. 625 yılında (h. 3/Şevval 7), Mekkeliler Uhud Savaşı'nda Müslümanları ağır bir yenilgiye uğrattılar (Armstrong, 2008, s. 34). Uhud Savaşı'nda Müslümanların içine düştüğü durumun yenilgi olarak değerlendirilmemesi gerekir. Müslümanlar yetmiş şehit vermelerine rağmen düşmana teslim olmamışlar, savaşmaktan yılmamışlar ve toprak da kaybetmemişlerdir. Daha da önemlisi düşman ordusu Müslümanlardan esir ve ganimet elde edememiştir. Hatta Medine'ye saldırmaya bile cesaret edemeyip Mekke'ye dönmüşlerdir (Sarıçam, 2005, s. 177). Bu savaşta Müslümanların yenilmediğini ve büyük yara almadığını ispat eden de bir gün sonra Hz. Peygamber ve ordusunun Mekke'ye dönen müşrikleri takip etmesi ve onlara gözdağı vermesidir. Tarihte bu

hâdiseye Hamrâülesed gazvesi denmektedir (Hişam, 1995, III, s. 92-93; Fayda, 2005, XXX, s. 417).

Marshall Hodgson, Uhud savaşında Hz. Muhammed'in belli siperleri korumakla görevli adamlarının, onun emirlerinin aksine ganimet toplamaya katılmak için buldukları siperleri terk etmeleri nedeniyle, savaşın bir yenilgiye dönüştüğünü, ama Hz. Muhammed'in yaralanmasına rağmen yerini terk etmeyerek geri çekilmek için bir yer oluşturduğunu ifade etmektedir. Kureyşliler'in kendilerini Medinelilerin istihkamlarına saldıracak kadar güçlü hissetmeyerek, biraz prestij kazanmış olarak, ama Hz. Muhammed'e boyun eğdiremeden döndüklerini vurgulamaktadır (Hodgson, 1993, s. 130).

Armstrong'a göre, iki yıl sonra (Zilkade 5/Nisan 627) Medine'de yapılan savaşta Müslümanlar onları ilginç bir sürprizle karşılamıştı. Hz. Muhammed, Medine'yi korumak için şehrin etrafına çok derin ve geniş bir hendek kazdırmıştı. Savaşları hâlâ bir süvari oyunu gibi gören Kureyşliler, böyle bir stratejiyle atlarının etkisiz kaldığını görünce ne yapacaklarını şaşırılmışlardı. Yine ona göre, Hz. Muhammed'in onbin Mekkeli'ye karşı üç bin Müslüman ile karşı durduğu bu savaşta kimsenin burnu kanamamıştı (Armstrong, 2008, s. 34). Kaynaklarımıza göre bu savaş esnasında altı Müslüman şehit düşmüş, müşriklerden de üç kişi ölmüştür (İbn Hişâm, 1936, III, s. 264; Vâkidî, 2004, I, s. 421-422).

Armstrong'a göre, dönüm noktası olan Hendek savaşından sonra göçebe kabileler, Hz. Muhammed'in yükselişini kabul etmişler, uğrunda savaşta tanrıların etkisiz olduklarına ve Kureyş tahakkümünün geride kaldığına inanmışlardı. Bu nedenle birçok kabile Müslüman toplumla ittifak kurmak istememişti. Ölümçül tehlikelerle dolu beş yıldan sonra Hz. Muhammed artık Müslüman toplumun hayatta kalacağına inanabilirdi (Armstrong, 2008, s. 34-35).

3.5 Kaynuka, Nadir ve Kureyza Kabileleri

Medine'de olan üç Yahudi kabilesi, Kaynukâ, Nadr ve Kureyzâ, Hz. Muhammed'i yok etmek için Mekke ile ayrı ayrı ittifak kurmuşlardı (Armstrong, 2008, s. 35) İkamet yerleri bir kuşatma anında kolaylıkla Mekke ordusuna katılabilme ve ümmete içeriden saldırabilme imkânı verdiği için gizli bir tehlike oluşturmaktaydılar. 625 yılında Benî Kaynukâ, Hz. Peygamberle aralarında olan ittifakı bozunca Arap geleneklerine uygun olarak Medine'den sürülmüşlerdir (Armstrong, 2005, IX, s. 6225).

Hz. Muhammed, kendileriyle özel bir anlaşma yaparak güvence verdiği Nadîr kabilesinin de kendisini öldürtmek için komplo kurduğunu öğrenince, onlar da Medine'den sürüldüler ve yakınlardaki Yahudi yerleşim merkezine göç ederek, kuzey Arap kabileleri arasında Ebû Süfyan için destek toplamaya başladılar. Böylece Nadir kabilesi, Medine dışında da tehlikeli olduğunu kanıtlamıştı (Armstrong, 2008, s. 35).

Hendek Savaşı'nda Kureyzâ kabilesinin Mekke'nin tarafını tutması ve Müslümanların yenilgiye uğrayacak gibi görünmesinden sonra Hz. Muhammed'in Kureyzâ'ya merhamet göstermediğini zikreden Armstrong, bu olay sonucunda bu kabilede yedi yüz erkeğin öldürüldüğünü ve çocuklarla kadınların köle olarak satıldığını belirtmiştir (Armstrong, 2008, s. 35). Kaynaklarımıza uygun olan bu ifadelerle ilgili geniş bilgi için bakınız (İbn Hişâm, 1936, III, s. 251-253; Taberî, 1987, III, s. 179-181; Fayda, 2005, XXX, s. 417). Resûlullah Kaynukâoğulları ve Nadîroğullarına gösterdiği af ve hoşgörüyü – yani yurtlarından ayrılmasına izin vermesi- Kureyzâoğullarına göstermemiştir. Çünkü onlar Müslümanlara savaşın tam ortasında ihanet ederek çok zor anlar yaşatmışlardır. İki ateş arasında kalan Müslümanlar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bundan dolayı Kureyzâoğullarına en ağır ceza verilmiştir. Bu gazvedeki önemli nokta, kararın Sa'd b. Muâz tarafından Kur'ân-ı Kerîm'e göre değil, Tevrat'a göre verilmesidir (Arslan, 2014, s. 228-229; Tesniye, 20: 10-15).

Armstrong, Kureyzâ katliamının korkunç bir olay olduğunu, ama o günkü ilkel toplum kurallarını günümüzün standartlarıyla değerlendirmenin yanlış olacağını beyan etmiştir. Ona göre Hz. Muhammed'in Kureyzâ'yı sürgün etmekle yetinmemesinin nedeni, onların Hayber'deki Yahudi kuvvetlerine katılıp Müslüman toplum üzerine yeni bir savaş getirme ihtimali olarak değerlendirmiştir. Yedinci yüzyılda Arabistan'da, bir Arap şefin Kureyzâ gibi hainlere merhamet göstermesinin beklenmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca Armstrong, Hz. Muhammed'in Kureyzâ'ya karşı verdiği kararların, düşmanlıkları olabilecek en çabuk şekilde sona erdirmeye amacını taşıdığını ve onun, yarımada sağlamaya çalıştığı değişikliğin kan dökmeden başarılamayacağını da vurgulamıştır (Armstrong, 2008, s. 35-36).

Marshall Hodgson'a göre, birçok eski halklar arasında olduğu gibi Arap geleneklerine göre de düşman esir alınınca, kadınlar ve çocuklar köleleştirilir, ama yetişkin erkekler kendilerine köle olarak güvenilmeyeceğinden ya öldürülür ya da fidye için tutulurlardı. Hz. Muhammed'in bu defa fidyeye izin vermediğini ve sayıları 600 kadar olan erkeklerin tümünün öldürülmesine ısrar ettiğini iddia etmektedir (Hodgson, 1993, s. 131). Başka bir oryantalist olan Maxim Rodinson, Kureyzâ'nın Medine'de kalmasının sürekli tehlike arz ettiğini, onların Medine'den gitmelerine izin vermenin ise, Hayber'deki İslâm karşıtı entrika yuvasını güçlendirmekten başka bir işe yaramayacağını belirterek yukarıdaki ifadeleri bir anlamda teyid etmiştir (Rodinson, 1994, s. 165).

İhsan Arslan'a göre, Medine'de bulunan üç Yahudi kabilesinin cezalandırılma sebepleri şunlardır: *"Hz. Peygamber ve Müslümanlarla alay etmeleri, İslâm devletini ve davetini tehdit etmeleri, Hz. Peygamber'i ve otoritesini itibarsızlaştırmaya çalışmaları, iç ve dış güçlerle işbirliği yaparak onları İslâm aleyhinde kışkırtmaları, iç huzuru bozarak ülkenin birlik ve beraberliğini zedelemeleri, Müslüman hanımlara sarkıntılık etmeleri, devlet başkanına suikast girişiminde bulunmaları, yaptıkları anlaşmayı bozmaları, vatana ihanet etmeleri suretiyle İslâm toplumunun geleceğini tehlikeye atmalarıdır"* (Arslan, 2014, s. 229).

3.6 Hudeybiye Seferi

Armstrong'a göre, Hendek Savaşı'ndan sonra Hz. Muhammed Mekkelileri yenilgiye uğratmış, Medine'de isyancıları bastırmıştı. Artık daha barışçıl bir yöntem izleme zamanının geldiğini düşünmekteydi. Bu nedenle o, Zilkade 6/Mart 628'de, çatışmayı sonuca ulaştıran cüretkâr bir planı uygulamaya koyarak Mekke'ye hacca gideceğini ilan etmiş ve gönüllülerden kendisine eşlik etmelerini istemişti. Haclıların silah taşınması yasak olduğundan, Müslümanlar aslanın inine girecek ve kendilerini öfkeli Kureyşliler'in merhametine bırakacaklardı. Bu amaçla bin kadar Müslüman beyaz hac kıyafetlerini giyerek Mekke'ye doğru yola koyulmuşlardı. Kureyşliler, silahsız hacıların şiddetin yasak olduğu bölgeye ulaşmadan önce saldırmak için hareket etmişlerdi, ama Hz. Peygamber onları yanıltmış ve Hudeybiye'de kamp kurmuştu. Kureyşliler bu barışçıl gösteri sayesinde Müslümanlar ile bir anlaşma yapmak zorunda kalmışlardı (Armstrong, 2008, s. 37). Hudeybiye öncesi Mekke'ye umre amaçlı yola çıkılması, katılanların sayısı ve üzerlerindeki silahlarla ilgili olarak bakınız (İbn Hişâm, 1936, III, 321-322; İbn Sa'd, ty, II, s. 95).

Hudeybiye barış antlaşması iki taraf için de istenmeyen bir gelişmeydi. Müslümanların çoğu eyleme geçmek istemekte ve anlaşmanın utanç verici olduğunu düşünmekteydi. Hz. Muhammed ise zaferi barışçıl yöntemlerle kazanmaya kararlıydı. Hudeybiye antlaşması sonrası daha fazla bedevî etkilendi ve İslâm inancına girmek güçlü bir eğilim haline geldi (Armstrong, 2008, s. 37). Başka bir oryantalist olan Marshall Hodgson, Hudeybiye'de yapılan antlaşma gereği Kureyşliler'in, bedevî müttefiklerine kendilerini terk etme izni vermek zorunda kaldıklarını ve bunun sonucunda Kureyşle önceden ittifak kurmuş bazı kabilelerin anlaşmalarını bozup hemen Hz. Muhammed'in saflarına katıldığını ifade etmektedir (Hodgson, 1993, s. 134). Delcambre ise, Hudeybiye'nin sahâbeler için gerçek bir hayal kırıklığı olduğunu, fakat önderleri Hz. Muhammed'in bu anlaşmada olumlu sonuçlar gördüğünü, çünkü

Mekkelilerle Müslümanların ilk kez eşit şartlarda barış masasına oturduğunu belirtmiştir (Delcambre, 2004, s. 96).

3.7 Mekke'nin Fethi

Armstrong, Kureyşliler'in Hz. Muhammed'in müttetiklerinden bir kabileye saldırıp Hudeybiye antlaşmasını çiğnediklerini, bu nedenle Hz. Muhammed'in onbin kişilik bir orduyla Mekke'ye yürüdüğünü belirtmektedir (Armstrong, 2008, s. 38). Kaynaklarımızda, Müslümanlarla ittifak halinde olan Huzaa kabilesi ile Kureyşle ittifakı olan Benû Bekr kabilesi arasında bir savaş çıktığı, Kureyşliler'in Hudeybiye Antlaşması'na aykırı davranarak Benû Bekr'e silah yardımı yaptığı ve onlarla beraber gece savaştığı belirtilmektedir (İbn Hişâm, 1936, IV, s. 31-32).

Bu ezici güç ve taşıdığı anlam karşısında ezilen Kureyşliler'in, şehir kapılarını açtıklarını ve kan dökülmeden Mekke'nin fethedildiğini ifade eden Armstrong, Hz. Muhammed'in Kâbe'nin içindeki ve etrafındaki putları kırıp Kâbe'yi Allah'a adadığını, belirtmektedir (Armstrong, 2008, s. 38). Yukarıda geçen 'kan dökülmeden' ifadesi kaynaklarımızla örtüşmemektedir. Mekke'nin fethi esnasında Resûl-i Ekrem kumandanlarına mecbur kalmadıkça savaşmamalarını, kaçanları takip etmemelerini, yaralıları ve esirleri öldürmemelerini bildirmiştir. Buna rağmen harekâtın sonunda direniş gösteren 12 veya 13 müşrik öldürülmüş, iki veya üç Müslüman da şehit olmuştur (İbn Hişâm, 1936, IV, s. 50; Fayda, 2005, XXX, s. 419). Vâkîdî, Mekke'nin fethi esnasında ondört müşriğin öldürüldüğünü, iki Müslüman'ın da şehit olduğunu belirtmektedir (Vâkîdî, 2004, I, s. 293). Mekke'ye girişte Sa'd b. Ubâde'nin: "*Bugün ölüm günüdür. Kutsalın ihlal edildiği bir gün ve Allah'ın Kureyş'i alçaltdığı bir gündür*" demesi üzerine Hz. Peygamber'in kendisini görevden alıp yerine oğlu Kays b. Sa'd'ı tayin etmesi, onun kan dökmek istemediğini, kansız bir şekilde sulh yoluyla şehre girmek istediğini göstermektedir. Ayrıca Resûlullah'ın bu hareketi düşmanları olsa dahi insana ne kadar değer verdiğini ortaya koymaktadır. Allah Resûlü fetih günü geniş bir hoşgörü örneği göstererek, kendisine her türlü eziyet ve işkenceyi yapıp sonunda kendisini doğup büyüdüğü şehirden kovan insanları bir çırpıda affetmiştir. Acaba dünya tarihi, halkı tarafından kovulup daha sonra oraya muzaffer olarak giren bir kumandanın, Hz. Peygamber'in gösterdiği bu âlicenaplığı göstermesine tanık olabilmemiş midir? (Arslan, 2014, s. 109-110) diyerek Resûlullah'ın hoşgörüsünün sınırlarını vermeye çalışmıştır.

3.8 Vefâtı ve Sonrası

Armstrong, olağanüstü zekâ sahibi olan Hz. Muhammed'in ölümüne kadar Arabistan'ın neredeyse bütün aşiretlerini yeni bir ümmet çatısı altında topladığını, Araplara kendi geleneklerine uyan özgün bir mâneviyat getirdiğini ve kendisinden sonraki yüzyıl içinde Himaliyalardan Pirenelere kadar kurulacak bir İmparatorluğun güç kaynaklarını harekete geçirdiğini ifade etmiştir (Armstrong, 2008, s. 219).

Armstrong'a göre, Hz. Muhammed 8 Haziran 632'de (13 Rebûlevvel) sevgili eşi Âişe'nin kollarında vefat ettiğinde, Arabistan'daki kabilelerin neredeyse hepsi Arap konfederasyonuna katılmış veya İslâm'a girmişti. Hz. Muhammed'in yaşamı ve başarıları, Müslümanların ruhsal, politik ve ahlakî vizyonlarını sonsuza kadar etkileyecekti. Hz. Muhammed ümmetine ilahi güce mükemmel teslimiyet konusunda ideal örnek olmuştu ve Müslümanlar, ruhsal ve sosyal yaşamlarında bu standartlara ulaşmaya çalışacaklardı. O'na göre, Hz. Muhammed asla ilahi bir varlık olarak görülmemiştir, ama '*Mükemmel İnsan*' olarak kabul edilmiştir. Allah'a teslimiyeti öylesine tamdır ki, bu teslimiyet onun Arap dünyasını sonsuza kadar değiştirmesini ve Arapların uyum içinde yaşamasını sağlamıştır (Armstrong, 2008, s. 38-39).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Batı dünyası yüzyıllardır mücadele verdiği İslam dünyası ile hem savaş meydanlarında hem de fikrî alanda mücadele içinde bulunmuştur. Haçlı Seferleriyle İslam beldelerini ele geçirmeye çalışan Batılılar, aynı zamanda Kur'ân-ı Kerîm ve Hz. Peygamber üzerinden İslam dinini yıpratmaya ve kendi dinlerinin üstün olduğu imajını vermeye çalışmışlardır. Bu seferlerin askeri ve siyasi yönden başarısızlığa uğramasından bu yana özellikle Hz. Peygamber'e yönelik fikri saldırılar artarak devam etmiş, böylece onun üzerinden İslam ve Müslümanlar karalanmaya çalışılmıştır. Yakın zamanda Fransa'da yaşanan karikatür krizi bunun en somut örneğidir. Bu bağnaz yaklaşımlara rağmen yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Hz. Peygamberle ilgili ifadelerin daha yumuşadığını ve ılımlı hale geldiğini söyleyebiliriz. Son yıllarda ise bazı müsteşrikler daha ılımlı ve İslam Tarihi kaynaklarına uygun eserler vermeye başlamışlardır. İşte bu oryantalistlerden biri de Karen Armstrong'tur.

Armstrong, Batılı bir yazar olmasına rağmen Hz. Peygamber'in hayatına ilgi duymuş, onu objektif bir bakış açısıyla ele almaya çalışmış ve gerektiği yerlerde Batı zihniyetini onun hakkındaki mesnetsiz ve insafsız fikirleri nedeniyle eleştirmiştir. Armstrong, Hz. Muhammed'in beşerî yönünden ve barışçı yapısından oldukça etkilenmiştir. Onun Mekke gibi kavgacı ve karışık bir şehirde ortaya çıkarak -zorunlu yaptığı savaşlar dışında- o toplumu, barış politikası uygulayarak dize getirdiğini belirtmeye çalışmıştır.

Batılıların aynı gezegeni paylaştıkları Müslümanları anlamayı, onların inançlarına, ihtiyaçlarına, öfkelerine ve amaçlarına saygı duymayı öğrenmeleri gerektiğini ifade etmiştir. Bunun özgün dehası ve bilgeliğiyle karanlık ve korkutucu zamanları aydınlatabilecek Hz. Muhammed'in hayatını anlamaktan geçtiğini belirtmiştir. Ortaçağ boyunca İslam'ı bir hedef olarak gören Batının, barbar kabilelerin tehdidi altında kültürel bir lağım halinde olduğunu, ama İslam'ın müthiş bir dünya gücü olarak varlığını sürdürdüğünü vurgulamıştır. Batı'da temel eleştiri konularından biri olan Hz. Peygamber'in evliliklerine olumlu yaklaşmış ve Mekke gibi çokeşliliğin yaygın olduğu bir toplumda Hz. Muhammed'in sadece Hz. Hatice ile evli kaldığını vurgulamıştır. Medine'deki diğer evliliklerinin de politik olduğunu, şehvetinden dolayı harem kurmak gibi bir düşüncesi olmadığını ifade etmiştir. Günümüzde Batı'da bu konuda bazı kişiler ve gruplarca yapılmaya çalışılan Hz. Peygamber'e iftira ve karalama çalışmalarına en güzel cevabı bu ifadeleriyle vermiştir.

Armstrong, Hz. Peygamber'in Cebrâil vasıtasıyla vahye muhatap olduğunu ve Allah'ın Araplar'a kendi dillerinde bir kitap ile kendilerinden olan birini uyarıcı gönderdiğini ifade etmiştir. Ancak Arapların aşırı putperestliklerinden dolayı Hz. Peygamber'e ve ilk inananlarına sert karşılık verdiklerini beyan etmiştir. Garânik olayı hususunda, bu olayın varlığı gerçek olsa bile, Kur'ân'ın herhangi bir anda şeytan tarafından bulandırıldığını düşünmenin doğru olmadığını ifade ederek bir anlamda bu olayı reddetmiştir. Hicretle ili olarak ise, Hicretin sadece bir adres değişikliği değil, Hz. Muhammed'in Kur'ân idealini tam olarak gerçekleştiribilmesi için bir dönüm noktası olduğunu vurgulamıştır. Ancak Hicret edenlerin geçimlerini sağlamak için *akıncılık* adı verilen bir meslek geliştirerek kendi kabilelerinin kervanlarına saldırdıklarını ve onları yağmaladıklarını iddia etmiştir. Yani seriyye ve gazveleri "yağmacılık" olarak nitelendirmiştir.

Armstrong, Batı'da Hz. Muhammed'in zorla İslam'ı kabul ettirmeye çalışan bir savaş önderi olarak tanıtıldığını, oysa gerçeğin farklı olduğunu, onun yaşamı için savaştığını ve kimseyi dinini değiştirmeye zorlamadığını vurgulamıştır. Ayrıca, Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarından sonra Kureyş tahakkümünün geride kaldığına inanan çevre kabilelerin Hz. Muhammed'in üstünlüğünü kabul ettiklerini belirtmiş ve ölümcül tehlikelerle dolu bu beş yıldan sonra Müslüman toplumun hayatta kalma ümidinin arttığını ifade etmiştir. Medine'de meskûn bulunan üç Yahudi kabilesinin ikâmet yerlerinin bir kuşatma anında kolaylıkla Mekke ordusuna katılabilme ve ümmete içeriden saldırabilme imkânı verdiği için gizli bir tehlike oluşturduklarını ifade etmiştir. Kaynukâ'nın anlaşmayı bozması sonucunda, Nadiroğullarının

da Hz. Peygamber'e suikast düzenleme teşebbüsünden sonra Medine'den sürüldüklerini, Benû Kurayzâ'nın ihanetinin ise, yediyüz erkeğin öldürülmesi, kadın ve çocuklarının ise köle olarak satılmasıyla son bulduğunu belirtmiştir. Birçok oryantalist tarafından vahşet olarak nitelenen bu olayı Armstrong, kendi şartları içerisinde değerlendirmiş ve o dönemde Arap bir şefin Kureyzâ gibi hainlere merhamet göstermesinin beklenmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Armstrong, Hz. Muhammed'in çatışmayı sonuca ulaştıran cüretkâr bir planı uygulayarak umre için Mekke'ye yöneldiğini, sonuçta Kureyşliler'in Müslümanlar ile anlaşma yapmak zorunda kaldıklarını, bu antlaşmadan sonra daha fazla bedevî kabilesinin etkilendiğini ve İslam'a girmenin güçlü bir eğilim haline geldiğini vurgulamıştır. Kureyşliler'in Hudeybiye antlaşmasına aykırı davranmaları nedeniyle Hz. Muhammed'in onbin kişilik bir orduyla Mekke'ye yöneldiğini, bu güce karşı koyamayacaklarını anlayan Kureşlilerin şehir kapılarını açtıklarını, kan dökülmeden şehrin fethedildiğini vurgulamıştır. Olağanüstü zekâ sahibi olan Hz. Muhammed'in ölümüne kadar Arabistan'ın neredeyse bütün aşiretlerini yeni bir ümmet çatısı altında topladığını, Araplara kendi geleneklerine uyan özgün bir mâneviyat getirdiğini ve kendisinden sonraki yüzyıl içinde Himalayalardan Pireneler'e kadar kurulacak bir imparatorluğun güç kaynaklarını harekete geçirdiğini ifade etmiştir.

Armstrong, Hz. Muhammed'in yaşamı ve başarılarının Müslümanların ruhsal, politik ve ahlaki vizyonlarını sonsuza kadar etkileyeceğini, mükemmel insan ve ideal örnek olması nedeniyle inananlarının onun standartlarına ulaşmaya çalışacaklarını belirtmiştir.

İfade etmeye çalıştığımız şudur ki; Karen Armstrong, hem oryantalizm geçmişini sorgulamış hem de Batının Müslümanlarla kuracağı olumlu ilişkilerde kilit noktanın Hz. Peygamberi anlamak olduğunu vurgulamıştır. Onun peygamberliğini ve insanî boyutunu kaynaklarımıza uygun ifadelerle vermeye çalışmıştır. Hatalı ve eksik olduğu bazı noktalar hem bu makalede hem de tezimizde yorumlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Ağarı, M. (2006). Oryantalist tarihçiliğe karşı oksidental tarihçilik. *Marife*, 3, ss. 413-423.
- Aksekili, A. H. (1992). Hâtemu'l-enbiyâ hakkında en çirkin bir iftiranın reddiyesi. *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, VI,(2), ss. 125-141.
- Armstrong, K. (2005). *Hz. Muhammed: İslâm peygamberinin biyografisi*, (S. Yeniçeri, Çev.). İstanbul: Koridor Yay.
- _____. (2008). *İslâm: Kısa bir tarih*, (S. Yeniçeri, Çev.). İstanbul: Koridor Yay.
- _____. (2008). *Tanrı'nın tarihi*. (O. Özel, H. Koyukan, K.Emiroğlu, Çev.). Ankara: Ayraç Kitabevi Yay.
- _____. (1981). *Through the narrow gate*. New York: St. Martin Press.
- _____. (2004). *The spiral staircase: My climb out of darkness*. New York: Knopf.
- _____. (2007). *Muhammed: Prophet for our time*. Londra:Published by Harper Perennial.
- _____. (2005). Muhammad. *Encyclopedia of religion*, (Second Edition), IX, NewYork, ys., ss. 6220-6225.
- Arslan, İ. (2014). *Beşerî ve siyasî yönleriyle Hz. Peygamber'in hoşgörüsü*. Rize: Sts Yayınları.
- Aydın, Mahmut (2003). Bazı çağdaş Hristiyan düşünürlerine göre Hz. Muhammed'in Peygamberliği. *Diyanet İlmî Dergi*, (Özel Sayı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. ss. 271-296.
- Bayraktar, İ. (2004). Müsteşrikler ve Hz. Peygamber'e bakışları. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 21, ss. 7-61.
- Bebel, A. (2011). *Hz. Muhammed ve Arap İslâm kültürü*, (S. Çelik, H. Erdem, Çev.) İstanbul: Arya Yay.
- Belâzûrî (1996). *Ensâbi'l-Eşrâf*, (S. Zekkar, R. Zirikli, Tahk.). I-XXIII, Beyrut:Daru'l-Fikr.
- Birişik, A. (2002). Kur'ân. *TDV İslam ansiklopedisi*, XXVI, Ankara: TDV Yay. ss. 385-388.
- Cerrahoğlu, İ. (1981). Garânik meselesinin istismarcıları. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24, ss. 69-91.
- _____. (1996). Garânik. *TDV İslam ansiklopedisi*. XIII, İstanbul: TDV Yay. ss. 361-366.
- Davutoğlu, A. (2003). Batı'da İslâm çalışmaları üzerine. *Batı'da İslâm Çalışmaları Sempozyumu*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. ss. 23-39.
- Delcambre, A. (2004). *Allah'ın Resulü Hz. Muhammed*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Fayda, M. (2005). Muhammed. *TDV İslam Ansiklopedisi*. XXX, İstanbul: TDV Yay. ss. 408-423.
- Görgün, H. (2005). Batı dünyası. *TDV İslam Ansiklopedisi*. XXX, İstanbul: TDV Yay. ss. 476-478.
- Hakyemez, C. (2006). Oryantalistlere göre Hz. Muhammed. *İslâmî İlimler Dergisi*, 1, ss. 161-176.
- Hamidullah, M. (2012). *Hz.Peygamber'in savaşları*. (E. Y. Nazire, Çev.). İstanbul: Beyan Yay.
- _____. (2014) *İslam Peygamberi*. (Y. Mehmet, Çev.). İstanbul: Beyan Yay.
- Hodgson, M. G.S. (1993). *İslâm'ın serüveni*. (İ. Akyol ve diğr. Çev.). İstanbul: İz Yay.
- Hourani, A. (1996). *Batı düşüncesinde İslâm*. (M. Kürşat Atalar, Çev.). İstanbul: Pınar Yay.
- Hüseyn, A., Olsen, R., Kureşi, Cemil, C. (1989). *Oryantalistler ve İslâmiyatçılar*. İstanbul: İnsan Yay.
- İbn Hişâm (1936). *es-Sîretü'n-Nebeviyye*. I-IV, Beyrut: Mektebetü'l-Asriyye.
- İbn Kesîr (1992). *el-Bidâye ve'n-Nihâye*. I-VIII, (M. es-Sıbbıka ve diğr. Tahk.). Beyrut: Mektebet'ul-Me'arif.
- İbn Sâ'd (ty). *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*. I-VIII, Beyrut: Daru'l-Sadr.
- İbnü'l-Esîr (1982). *el-Kâmil fi't-Târih*. I-XII, Beyrut: Daru'l-Sadr.

- Mahmudov, E. (2010). *Sebepleri ve sonuçları açısından Hz. Peygamber'in savaşları*. İstanbul: İsam Yay.
- Kandemir, M. Y. (1997). Hatice. *TDV İslam Ansiklopedisi*. XVI, İstanbul: TDV Yay. ss. 465-466.
- Kara, S. (2005). Hz. Peygamber'e karşı oryantalist bakış ve bu bakışın kırılması. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23, ss. 145-169.
- Palacios, M. (1968). *İslam and divine comedy*. London: Frank Cass.
- Rodinson, M. (1994). *Hz. Muhammed*, (A. Tokatlı, Çev.). İstanbul: Sosyal Yay.
- Said, Edward W. (1999). *Şarkiyatçılık*, (Berna Ülner, Çev.). İstanbul: Metis Yay.
- Sarıçam, İ. (2005). *Hz. Muhammed ve evrensel mesajı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.
- _____. (2013) Batı oryantalizminin İslam Peygamberine fenomenolojik bakışı. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, X, (2), ss. 23-42.
- Sarıçam, İ., Erşahin, S. (2007). Batı oryantalizminin Hz. Peygamber'e bakışı. *Eski Yeni Dergisi*, 5, ss. 5-21.
- Schimmel, A. (2007). *Hz. Muhammed*. (O. Aytolu, Çev.). İstanbul: Profil Yay.
- Sıbai, M. (1993). *Oryantalizm ve oryantalistler*. İstanbul: Beyan Yay.
- Şimşek, M. S., (1993). Garanik rivâyetinin tarihi değeri. *Bilgi ve Hikmet Dergisi*, 2, ss. 147-162.
- Taberî (1987). *Târihu'l-ümem ve'l-mulûk*. I-XIII, (M. Ebu'l-Fazl İbrahim, Tahk.). Beyrut: Daru'l-Fikr
- Ümeri, Ekrem Ziya (2003). Oryantalizmin sünnet ve Siyer ilmine yaklaşımı, (A. Yavuz, Çev.). *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16, ss. 231251.
- Vâkidî (2004). *Kitâbu'l-meğâzî*. I, Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Âlemiyye.
- Watt, W. M. (1986). *Muhammed Mekke'de*. (M. Rami Ayas-A. Yüksel, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay.
- _____. (1992). Oryantalistlerin İslâm araştırmaları. (T. Küçükcan, Çev.). *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, ss. 411-421.
- _____. (1998). *İslâm düşüncesinin teşekkül devri*, İstanbul: Birleşik Yay.
- _____. (2000). *İslâm Avrupa'da*. (H. Yavuz, Çev.). İstanbul: Marmara Üniv. İlahiyat Fakültesi Yay.
- Zakzuk, M. Hamdi (2006). *Oryantalizm veya medeniyet hesaplaşmasının arka planı*, (A. Hatip, Çev.) İzmir: Yeni Akademi Yay.
- Yıldırım, S. (2003). *Oryantalistlerin yanılgıları*. İstanbul: Ufuk Kitapları.
- Ansiklopedik Sözlük/Bilgi Sayfası. <https://tr.m.wikipedia.org>. Erişim Tarihi: 28.08.2015.
- Guardian Sayfası. <https://www.theguardian.com>. Erişim Tarihi: 28.08.2015.
- Gazete Haberleri Sayfası. <http://www.tumgazeteler.com>. Erişim Tarihi: 03.05.2009.
- Ansiklopedik Sözlük/Bilgi Sayfası. <http://www.turkcebilgi.com>. Erişim Tarihi: 28.08.2015.

Extended Abstract

Western world has struggled both mental area and war area with islamic world for centuries. Westerns who wanted to gain islamic places with the Crusaders excursion tried to wear out Islam belief on Quran and Holiness Prophet. Also they tried to surpass their beliefs. Since these military and political excursion failed, espicially mental attacks to Holiness Prophet have continued by getting more and more. So Islam and Muslims have been tried to defame. Caricature crise is the most concrete example wich came out in France in near past. Despite these bigote d things, since the second half of twentieth century, we can say that the expresses about Holiness Prophet are getting soft shelled. Especially last years, some orientalist started to write productions which are suitable to Islam Historic sources and more soft-shelled. Already one of these orientaists is Karen Armstrong.

Although Armstrong is a western writer she is interested in Holiness Prophet's life, she tried to deal with him an objective perspective and when necessary she criticised Western mentality because of their baseless and relentless thoughts. Armstrong was impressed quitely from Muhammad's humanity sence and peaceful structure. As he came up in a fighter and complicated city such as Mecca, he attempted to indicate bringing the community to heel with applying peace politics.

Armstrong expressed that western people need to understand Muslims whom they shared the same planet and to respect their beliefs, needs, angers and aims. She expressed that it was possible to understand it with the help of Prophet's life wich was able to lighten to darkness and frightening times with his original mastermind and wisdom. During middle age, Armstrong emphasised that western which had seen to Islam as a target, has become a cultural sewer under barbarian tribes threat, but Islam as a great world power, has continued its existence. Armstrong found favourable Holiness Prophet's marriages which of the main critic subjects in Western and she emphasised that Holiness Prophet stayed married with only Holiness Hatice in a community which is common polygamy such as Mecca. She expressed Holiness Prophet's other marriages were, politics, not cause of his lustfulness and there wasn't an idea making a hareem. Today Armstrong gave the best answer with these expresses to slander and defamation workings to Holiness Prophet which are been tried to be done by some people and groups in this subject in Western.

Armstrong expressed that Holiness Prophet was an interlocuter to divine inspiration via Gabriel, and God sent o book which was in their language to Arabs with a collocutor who was one of themselves. However Arabs declared that they responded harshly to Holiness Prophet and the first believers because of pagan rituals with the cause of their not having a suitable position with religion. Armstrong expressed about Garanik event that it wasn't true the thinking of Quran was blurred in any time by devil even if this event's existence was real and in a manner of speaking she denied this event. Armstrong expressed that not only Hejira is a change of adress but also it is a milestone for exactly realising of Muhammad's Quran ideal. Armstrong claimed that emigress attacked and plundered their own tribes' camel trains as improving a job named raider for their livelihood. I mean she described Seriyve and Gazve as plunder. We have thought that she was affected by other orientalist's expresses.

Armstong emphasised that Holiness Muhammad is being introduced as a war leader who imposed to establish Islam forcely whereas reality is different and he fought for his life and he didn't impose anybody for changing somebody's religion. Also she declared that after Badr, Uhud and Trench wars neighbourhood tribes wich believed Quraysh domination stayed behind, accepted Muhammad's distinction. She expressed that after these five years when are full of mortal dangerous, Muslim community's existence hope increased. Armstrong expressed that tree Jewish tribes' place of residence which are residential in Medina, can participate in Mecca army in a surrounding moment and they can be a secret dangerous cause of giving an attack innerside to Muslim ummah. She expressed that Qaynuka' died consequence of like an infidelity and after Nadirsons' initiative regulation of an assassination to Prophet they were exiled to out of Medina, Benu Qurayzah's infidelity finished with being killed of seven hundred men and being sold their women and children as a slave. Armstrong evaluated this event which was described a forecity by many orientalist, in her situation and she emphasised that, in that term, it wasn't needed to wait an Arab chief showed mrcy to treacherous like Qurayzah. Armstong emphasised that as Muhammad was applying a courageous plan to carry out a conflict for visiting Kabah in any time. He directed to Mecca and in consequence; Qurayshis had to make convention with Muslims, after this convention more Bedouin tribes were affected and it became tendency to attend Islam.

Armstrong emphasised that Qurayshis had directed to Mecca with a ten thousand peopled army because of behaving eccentricly to Hudaibiyyah convention and Qurayshis opened the door of city against this overwhelming power and its consisting mean, the city was conquered without shedding blood. Armstrong expressed that until Holiness Muhammad who had a prodigious intelligence died, he collected almost all nomadics of Arabia under a new ummah framing, he brought authentic spirituality which was suitable for Arabs' own traditions and next century after himself he moved off power source of an empire which would be built from Himalayas to Pirenes.

Armstrong indicated that Holiness Muhammad's life and successes affects Muslim's spiritual and moral visions forever and cause of being perfect human and ideal example, people who believe struggle to reach his standarts.

Our things we want to Express are that, Karen Armstrong emphasised both she interrogated the past of orientalism and the key factor was understanding to Holiness Prophet about Western's setting up positive relationship with Muslims. She studied to give his prophethood and his humanity dimension with the suitable expresses to our sources. Some points which were wrong and lacking were commented both in this our article and our thesis.